

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
مرکز سلامت محیط و کار

دانشگاه علوم پزشکی تهران
پژوهشگاه و محیط زیست

الزامات، دستورالعمل‌ها و الزامات تخصصی مراکز سلامت محیط و کار

راهنمای

کنزدایی و ضد عفونی در آرایشگاهها و پیرایشگاهها

صلى الله عليه وسلم

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
مرکز سلامت محیط و کار

دانشگاه علوم پزشکی تهران
پژوهشکده محیط زیست

راهنمای

کنزدوایی و ضد عفونی در آرایشگاهها و سرایشگاهها

الزامات، دستورالعمل ها و رهنمودهای تخصصی مرکز سلامت محیط و کار

مرکز سلامت محیط و کار

پژوهشکده محیط زیست

تابستان ۱۳۹۳

نام کتاب: راهنمای گندزدایی و ضدعفونی در آرایشگاهها و پیرایشگاهها

تهیه کننده پیش نویس: دکتر نعمت ا... جعفرزاده حقیقی فرد

ناشر: پژوهشکده محیط زیست

تاریخ و نوبت چاپ: تابستان ۹۳ نوبت اول

- عنوان و نام پدیدآور:** راهنمای گندزدایی و ضدعفونی در آرایشگاهها و پیرایشگاهها: الزامات، دستورالعمل ها و رهنمودهای تخصصی مرکز سلامت محیط و کار / تهیه کننده] مرکز سلامت محیط و کار، پژوهشکده محیط زیست دانشگاه علوم پزشکی تهران؛ کمیته فنی تدوین راهنما کاظم ندافی... [و دیگران].
- مشخصات نشر:** تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشتی، ۱۳۹۳.
- مشخصات ظاهری:** ۷۸ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی).
- شابک:** ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۳۷-۵۷-۱
- وضعیت فهرست نویسی:** فیبا
- یادداشت:** کمیته فنی تدوین راهنما کاظم ندافی، نعمت ا... جعفرزاده حقیقی فرد، نوشین راستکاری، عباس شاهشونی، مهدی صادقی...
- عنوان دیگر:** الزامات، دستورالعمل ها و رهنمودهای تخصصی مرکز سلامت محیط و کار.
- موضوع:** آرایشگاه ها - بهداشت
- موضوع:** آرایشگاه های زنانه - بهداشت
- شناسه افزوده:** ندافی، کاظم، ۱۳۳۹ -
- شناسه افزوده:** ایران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. مرکز سلامت محیط و کار
- شناسه افزوده:** دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران. پژوهشکده محیط زیست
- شناسه افزوده:** ایران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. معاونت بهداشتی
- رده بندی کنگره:** RA ۶۱۷/۲۵ ۱۳۹۳
- رده بندی دیویی:** ۶۴۶/۷۲
- شماره کتابشناسی ملی:** ۳۶۳۱۹۴۹

- عنوان: راهنمای گنزدایی و ضد عفونی در آرایشگاهها و پیرایشگاهها
- کد الزامات: ۱-۰۴۰۵-۰۲۰۲-۰۵۰۲۰۵
- تعداد صفحات: ۷۸

مرکز سلامت محیط و کار:

شهرک قدس - بلوار فرحزادی - بلوار ایوانک - ساختمان مرکزی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - بلوک A - طبقه ۱۱- واحد شمالی
 تلفن: ۸۱۴۵۴۱۲۰
<http://markazsalamat.behdasht.gov.ir>

پژوهشکده محیط زیست دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران:

تهران - خیابان کارگر شمالی - نرسیده به بلوار کشاورز - پلاک ۱۵۴۷ طبقه هشتم
 تلفن: ۸۸۹۷۸۳۹۹-۰۲۱، دورنگار: ۸۸۹۷۸۳۹۸-۰۲۱
<http://ier.tums.ac.ir>

کمیته فنی تدوین راهنما

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی / سمت	محل خدمت
دکتر کاظم ندافی	استاد/ عضو کمیته	دانشگاه علوم پزشکی تهران
دکتر نعمت ا... جعفرزاده حقیقی فرد	استاد	دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز
دکتر نوشین راستکاری	دانشیار/ عضو کمیته	پژوهشکده محیط زیست
دکتر عباس شاهسونی	استادیار/ عضو کمیته	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
دکتر مهدی صادقی	استادیار/ عضو کمیته	دانشگاه علوم پزشکی گلستان
مهندس محسن فرهادی	کارشناس/ رئیس کمیته	مرکز سلامت محیط و کار
مهندس محبوبه قوچانی	کارشناس/ دبیر کمیته	مرکز سلامت محیط و کار
مهندس ژانت فرساد	کارشناس/ عضو کمیته	مرکز سلامت محیط و کار
مهندس مریم یاراحمدی	کارشناس/ عضو کمیته	مرکز سلامت محیط و کار
مهندس فائزه ایزدپناه	کارشناس/ عضو کمیته	پژوهشکده محیط زیست

از جناب آقای دکتر نعمت ا... جعفرزاده حقیقی فرد که در تهیه این پیش نویس زحمات زیادی را متقبل شده اند سپاسگزاری می گردد.

فهرست:

۱	۱- مقدمه
۱	۱-۱ بیان موضوع
۲	۱-۲ هدف
۲	۱-۳ ضرورت
۳	۲- تعاریف و اصطلاحات
۵	۳- بهداشت فردی
۶	۳-۱ شستن دست ها
۸	۳-۲ واکسیناسیون و آزمایشهای لازم
۹	۳-۳ وسایل حفاظت فردی
۱۰	۳-۴ کارت بهداشت
۱۰	۳-۵ رفتارهای بهداشتی
۱۰	۴- بیماری های منتقله از طریق آرایشگاهها و پیرایشگاهها
۱۲	۴-۱ ارزیابی پوست
۱۳	۵- تهیه و آماده سازی ابزار و تجهیزات در آرایشگاهها و پیرایشگاهها
۱۴	۵-۱ تجهیزات معمول آرایشگاه و پیرایشگاه
۱۷	۶- ایمنی در آرایشگاه و پیرایشگاه
۱۷	۶-۱ فردی
۱۷	۶-۲ مشتری
۱۸	۷- فرآیند گندزدایی
۳۱	۷-۱ گندزدایی ابزار
۳۱	۷-۱-۱ ابزار فلزی (تیز و برنده....)
۳۲	۷-۱-۲ پلاستیکی
۳۲	۷-۱-۳ وسایل مکانیکی و برقی

۳۳	۲-۷ گندزدایی سطوح
۳۳	۳-۷ تمیز کردن سطوح محیطی
۳۳	۸- مشکلات تاتو، خالکوبی، میکروپیگمنتشن و رفتارهای غیر ایمن
۳۴	۸-۱ بیماریها و مشکلات ایجاد شده توسط عمل تاتو
۳۶	۸-۲ عوارض تاتو
۳۷	۸-۳ رهنمودهای بهداشتی قبل از تاتو و میکروپیگمنتشن
۳۸	۸-۴ رهنمودهای بهداشتی بعد از تاتو و میکروپیگمنتشن
۳۹	۸-۵ روش میکروپیگمنتیشن
۴۰	۹- بهداشت محیط آرایشگاه و پیرایشگاه
۴۱	۹-۱ فضای عمومی
۴۲	۹-۱-۱ محل کار
۴۳	۹-۲ حوله، پیش بند، لباس قابل شستشو
۴۴	۹-۳ تهویه در آرایشگاه و پیرایشگاه
۴۵	۹-۴ سرویس های بهداشتی
۴۵	۹-۵ تعمیر و نگهداری ساختمان و تجهیزات
۴۶	۱۰- مدیریت پسماندها
۴۷	۱۰-۱ دفع
۴۸	۱۰-۲ امحا
۴۸	۱۰-۳ بی خطر سازی
۴۸	۱۰-۳-۱ دفع اشیاء تیز و برنده در آرایشگاهها و پیرایشگاهها
۵۰	۱۰-۳-۲ مو و ضایعات مشابه
۵۰	۱۱- اصول بهداشتی در کاربرد مواد شیمیایی
۵۰	۱۱-۱ رنگ کردن و بی رنگ سازی
۵۱	۱۱-۱-۱ عوارض دکره و بلوند کردن مو

۵۲	۱۱-۲ الکترولیز و لیزر مو
۵۲	۱۱-۲-۱ دستورالعمل های عمومی مورد نیاز
۵۳	۱۱-۳ سایر موارد پر خطر در آرایشگاه ها و سالن زیبایی
۵۳	۱۱-۳-۱ مانیکور، پدیکور و درمان ناخن
۵۴	۱۱-۳-۲ سوراخ کردن بدن
۵۵	۱۱-۳-۳ سوراخ کردن نرمی گوش
۵۶	۱۱-۳-۴ طب سوزنی
۵۷	۱۱-۳-۵ کوتاه کردن و آرایش مو
۵۹	۱۱-۳-۶ آرایشگری سیار
۵۹	۱۲- مواد گندزدا و ضد عفونی کننده مورد استفاده در آرایشگاه و پیرایشگاه
	۱۳- دستورالعمل آموزشی نحوه استفاده از مواد گندزدا در آرایشگاهها و
۶۰	پیرایشگاهها
	۱۴- طرح آنالیز خطر و کنترل نقاط بحرانی (HACCP) برای آرایشگاهها و
۶۱	پیرایشگاهها
۶۲	پیوست
۶۷	مراجع

پیشگفتار

یکی از برنامه های مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین و انتشار رهنمودهای مربوط به حوزه ها و زمینه های مختلف بهداشت محیط و حرفه ای و سایر موضوعات مرتبط است که با بهره گیری از توان علمی و تجربی کارشناسان، متخصصین و صاحب نظران متعددی از سراسر کشور، انجام شده است. در این راستا سعی شده است ضمن بهره گیری از آخرین دستاوردهای علمی، از تجربه کارشناسان و متخصصین حوزه ستادی مرکز سلامت محیط و کار نیز استفاده شود و در مواردی که در کشور قوانین، مقررات و دستورالعمل های مدونی وجود دارد در تدوین و انتشار این رهنمودها مورد استناد قرار گیرد. تمام تلاش کمیته های فنی مسئول تدوین رهنمودها این بوده است که محصولی فاخر و شایسته ارائه نمایند تا بتواند توسط همکاران در سراسر کشور و کاربران سایر سازمان ها و دستگاههای اجرائی و بعضاً عموم مردم قابل استفاده باشد ولی به هر حال ممکن است دارای نواقص و کاستی هایی باشد که بدینوسیله از همه متخصصین، کارشناسان و صاحب نظران ارجمند دعوت می شود با ارائه نظرات و پیشنهادات خود ما را در ارتقاء سطح علمی و نزدیکتر کردن هر چه بیشتر محتوای این رهنمودها به نیازهای روز جامعه یاری نمایند تا در ویراست های بعدی این رهنمودها بکار گرفته شود.

با توجه به دسترسی بیشتر کاربران این رهنمودها به اینترنت، تمام رهنمودهای تدوین شده بر روی تارگاہ های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (وبدا)، معاونت بهداشتی، پژوهشکده محیط زیست دانشگاه علوم پزشکی تهران و مرکز سلامت محیط و کار قرار خواهد گرفت و تنها نسخ بسیار محدودی از آنها به چاپ خواهد رسید تا علاوه بر صرفه جویی، طیف گسترده ای از کاربران به آن دسترسی مداوم داشته باشند.

اکنون که با یاری خداوند متعال در آستانه سی و ششمین سال پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی این رهنمودها آماده انتشار می گردد، لازم است از زحمات کلیه دست اندرکاران تدوین و انتشار این رهنمودها صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم و پیشاپیش از کسانی که با ارائه پیشنهادات اصلاحی خود ما را در بهبود کیفیت این رهنمودها یاری خواهند نمود، صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

دکتر کاظم ندافی

رئیس مرکز سلامت محیط و کار

۱- مقدمه

به منظور محافظت از سلامت انسان و محیط زیست، می بایست اثرات انسان بر محیط و محیط بر انسان کنترل گردد. بهداشت محیط شاخه ای از علوم بهداشتی است که به مطالعه و کنترل کلیه فاکتورهای موثر بر محیط پیرامون انسان اعم از عوامل فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی که ممکن است سبب بیماری، ناتوانی یا سلب آسایش انسان گردد، می پردازد. بنابراین حفظ و نگهداری یک محیط مناسب برای انسان مهم ترین هدف بهداشت محیط است.

در صورتی که دستورالعمل های مناسبی جهت گندزدایی آرایشگاه ها و پیرایشگاه ها ارائه شود، با تأمین یک محیط مطلوب برای انسان، از انتقال بیماری ها و اتلاف منابع جهت درمان جلوگیری می شود.

در تهیه و تدوین این دستورالعمل سعی شده است که ضمن توجه به شرایط موجود کشور، در حد امکان بین این دستورالعمل و رهنمودهای تخصصی بین المللی و سایر کشورها هماهنگی ایجاد شود.

۱-۱ بیان موضوع

توجه به بهداشت فردی و بهسازی محیط پیرامون انسان از جمله محل سکونت و اماکن عمومی در سلامت فرد و جامعه از اهمیت ویژه ای برخوردار است. آرایشگاه ها، پیرایشگاه ها و سالن های زیبایی یکی از مهمترین اماکن عمومی می باشند که توجه به مسائل بهداشتی (فردی و محیطی) در آن مهم و ضروری است. چرا که عدم رعایت موازین بهداشتی و انجام فعالیت های غیر اصولی نظیر تاتو کردن و خالکوبی تهدیدی برای سلامت جامعه است. آرایشگاه به عنوان یکی از اماکن عمومی می تواند بیماریهای مختلفی مانند ایدز، هپاتیت B و C، عفونت های باکتریایی، ویروسی، قارچی و بیماریهای پوستی نظیر اگزما، تراخم، زگیل، کچلی و امثال آن که اغلب در اثر رعایت نکردن اصول بهداشتی و استفاده از لوازم آلوده است، را منتقل کند. در اکثر سالن های زیبایی و آرایشگاهها افراد زیادی مشغول فعالیت هستند، که ممکن است به طور تجربی فعالیت آرایشگری را آموخته باشند و با فوائد و مضرات مواد شیمیایی، رعایت مسائل بهداشتی در مورد خود و مشتریان و محلی که در آن مشغول به کار هستند، آشنایی کامل و کافی نداشته باشند. رعایت اصول بهداشتی در بعضی از سالن های زیبایی حتی در آرایشگاههای معروف چیزی است که به طور ناقص انجام می شود. در این اماکن گندزدایی و استریل کردن لوازم و محل کار شاید تنها یکبار در روز انجام شود. در نتیجه ممکن است خطر شیوع عفونت های باکتریایی و ویروسی افزایش یابد (۱،۲).

۱-۲ هدف

هدف از این راهنما، کمک به اجرای قوانین بهداشت عمومی و محیط زیست و مقررات موجود و کمک به کاربران برای پایبندی به اصول به روز کسب و کار می باشد به طوری که حفاظت کامل را برای خود، کارکنان، مشتریان و جامعه فراهم کنند.

۱-۳ ضرورت

عفونت می تواند در طی مراحل و روش های مختلف آرایش مو اتفاق بیافتد. لوازم مورد استفاده در آرایشگاه و پیرایشگاه از قبیل ریش تراش، قیچی، شانه و سنجاق سر می تواند به طور تصادفی پوست را سوراخ کند. خون و مایعات بدن بر روی ابزار یا سطوح کار باعث انتقال عفونت هایی مثل ایدز و هپاتیت می شود، این خون و مایعات ممکن است خیلی جزئی باشد به طوری که با چشم دیده نشود. بنابراین هر دو گروه مشتریان و کاربران در معرض خطر هستند. از طرفی شانه، برس، حوله دست می تواند باعث انتقال بیماری هایی مانند عفونت قارچی، شپش سر، تبخال، استافیلوکوک و استرپتوکوک شود.

آرایشگاههای موفق، خدمات حرفه ای و ایمن، سالم و بهداشتی، در محل تمیز و مناسب به مشتریان خود عرضه می کنند. در غیر این صورت با پیروی از روش های غیر بهداشتی و نایمن، نه فقط موفقیت تجاری کسب و کار را تهدید می کنند، بلکه ممکن است منجر به ایجاد شرایطی شود که سلامت مشتریان و آرایشگر را به خطر اندازد و در نهایت منجر به گسترش بیماری های عفونی و انتقال انگل های خارجی مانند شپش سر شود.

بنابراین برای آرایشگری دانستن و درک مفاهیم سلامت و اقدامات احتیاطی برای به حداقل رساندن خطرات بهداشتی که باید انجام شود، ضروری است. اصول اساسی زیر در آرایشگاه پیرایشگاه می بایست اعمال شود:

۱) محیط آرایشگاه و پیرایشگاه باید در هر حالت تمیز و بهداشتی نگه داشته شود.
 ۲) کلیه ابزار و لوازم استفاده شده بر روی یک فرد باید قبل از استفاده از آن بر روی مشتری بعدی تمیز و گندزدایی شود.

۳) آرایشگران باید افرادی تمیز و مرتب بوده و لباس کار مناسب و تمیز پوشیده و از رفتارهایی که باعث ایجاد بریدگی، خراش و یا زخم می گردد، اجتناب نمایند (۱ و ۲). بنابراین رعایت استانداردها و رهنمودهای بهداشتی برای آرایشگاهها و پیرایشگاهها و اطلاع از روش های پیشگیری از عفونت، در کاهش خطر انتقال بیماری، حیاتی و ضروری می باشد.

۲- تعاریف و اصطلاحات

- ۱- اتوکلاو: دستگاهی است که با استفاده از دما، فشار، رطوبت و زمان مناسب برای استریل کردن تجهیزات استفاده می شود.
- ۲- تمیز کردن: حذف فیزیکی مواد خارجی به عنوان مثال گرد و غبار، خاک، خون، ترشحات، میکروارگانیسم ها و دیگر مواد مشابه از سطوح با استفاده از مواد شوینده و آب گرم، جهت کاهش تعداد میکروارگانیسم ها می باشد.
- ۳- آلودگی ثانویه (آلودگی متقاطع): فرایند انتقال عوامل عفونی از طریق تماس مستقیم یا غیر مستقیم از یک شیء به شیء دیگر.
- ۴- انتقال عفونت: انتقال عامل عفونی از فردی به فرد دیگر به هر روش.
- ۵- آلودگی زدایی: حذف میکروارگانیسم ها و یا ماده خارجی (یا هر دو) از مواد آلوده و یا بافت زنده.
- ۶- ماده پاک کننده (دترجنت): ماده ای که عمل پاک سازی آب یا مایع دیگر را افزایش می دهد.
- ۷- ماده گندزدا: ماده مورد استفاده برای کاهش طیف وسیعی از میکروارگانیسم ها بر روی سطوح غیرزنده.
- ۸- گندزدایی: فرایندی است که تعداد میکروارگانیسم ها را بر روی سطوح بی جان کاهش می دهد، اما ممکن است لزوما همه آنها را از بین نبرد.
- ۹- تجهیزات: شامل هر وسیله، ابزار، لوازم، و یا مواد مورد استفاده در آرایشگاه.
- ۱۰- هیپاتیت B: عفونت کبد ناشی از ویروس هیپاتیت B است که می تواند باعث بیماری طولانی مدت گردیده و در نتیجه منجر به آسیب کبدی یا سرطان کبد شود. عفونت زمانی پخش می شود که مایعات عفونی بدن (خون، منی و مایعات واژن) در تماس با بافت های بدن در زیر پوست قرار گیرد (به عنوان مثال از طریق سوراخ سوزن یا پوست خراشیده) یا غشای مخاطی (مثل چشم ها، بینی و اندام های تناسلی). واکسن این بیماری موجود است.
- ۱۱- هیپاتیت C: عفونت کبدی است که از طریق ویروس هیپاتیت C ایجاد گردیده و می تواند در طولانی مدت باعث آسیب کبدی و سرطان کبد شود. عفونت زمانی پخش می شود که خون حاوی عفونت وارد جریان خون شود (به عنوان مثال از طریق سوزن های آلوده استفاده شده برای تزریق یا خالکوبی) یا از طریق خون پاشیده شده به غشاهای مخاطی مانند چشم ها، بینی یا دهان. واکسن برای این بیماری وجود ندارد.

- ۱۲- ایدز (HIV): ویروس نقص ایمنی انسانی (HIV)^۱ ویروس منتقله از راه خون که باعث بیماری ایدز می شود. این ویروس به گلبولهای سفید خون که بخشی حیاتی از سیستم ایمنی بدن هستند، حمله می کند. HIV می تواند از طریق خون آلوده و مواد دیگر بدن منتقل شود. هیچ واکسنی برای این بیماری در حال حاضر وجود ندارد.
- ۱۳- عفونت: عفونت هنگامی که میکروارگانیسم به بدن حمله کرده و با تکثیر در بدن ایجاد بیماری می کند.
- ۱۴- کنترل عفونت: فرایندی که خطر گسترده شدن عفونت را با انجام روش هایی بر روی مشتریان به حداقل می رساند.
- ۱۵- میکروارگانیسم: اشکال کوچکی از موجودات زنده هستند که می تواند به صورت باکتریایی، ویروسی یا قارچی وجود داشته باشد که ممکن است قادر به ایجاد عفونت یا بیماری باشد.
- ۱۶- غشاء موکوسی: لایه های نازک از بافت است که قسمت های مختلف باز بدن از جمله دهان، بینی و یا اندام تناسلی را می پوشاند.
- ۱۷- اپراتور (کاربر): فردی است که کار آرایشگری، پیرایشگری و خالکوبی را انجام می دهد.
- ۱۸- پاتوژن (بیماریزا): توانایی ایجاد بیماری توسط یک عامل میکروبی.
- ۱۹- آنالیز خطر: یک فرایند ارزیابی خطر برای یک خطر مشخص، مدیریت آن (به حداقل رساندن خطر) و انتشار اطلاعات خطر به همه ذینفعان می باشد.
- ۲۰- وسایل نوک تیز: هرگونه اشیاء و یا دستگاههای دارای نوک تیز و یا تیغه های برنده که قادر به برش و یا نفوذ به پوست باشند به عنوان مثال الکترولیز، طب سوزنی، سوزن خالکوبی و تاتو، ریش تراش و غیره.
- ۲۱- مواد ضد عفونی کننده پوست: این مواد شامل صابون های ضد میکروبی و ضد عفونی کننده، شوینده های بهداشتی دست، پاک کننده بهداشتی دست می باشد.
- ۲۲- نفوذ کننده به پوست: هرگونه فرایند، چه عمدی یا غیر عمدی که سبب آسیب به پوست شود، که شامل اصلاح صورت، تاتو، بریدن، سوراخ شدن، پاره شدن پوست یا غشای مخاطی می باشد.
- ۲۳- چرک: آلودگی مرئی یا باقیمانده ای است که می تواند به محافظت، پناه دادن و رشد میکروارگانیسم ها کمک کند.

¹ Human Immunodeficiency Virus (HIV)

- ۲۴- استریل کردن: فرایندی که همه اشکال میکروارگانیسم ها از جمله اسپور آنها را از بین می برد.
- ۲۵- ویروس: میکروارگانیسمی که فقط در درون سلول به تعداد زیاد تکثیر کرده و باعث بیماری می شود.
- ۲۶- میکروبیگمنتیشن: انتقال رنگدانه با سوزن به لایه اپیدرمیس (پوست)

۳- بهداشت فردی

کاربران و کارکنان آرایشگاه باید توجه دقیق به بهداشت فردی خود داشته باشند. لباس قابل شستشو، تمیز و به رنگ روشن باید پوشیده شود. پیش بندها یا سایر لباس های محافظ باید زمانی که خطر ترشح مایعات از بدن وجود دارد استفاده شود. ناخن ها باید تمیز و کوتاه باشد تا به آسانی تمیز شود. اگر ناخن بلند باشد، تلاش بیشتری باید انجام شود تا به طور کامل زیر ناخن ها با آب شسته شود.

جوهرات و اشیای قیمتی می تواند به عنوان یک تله برای میکروارگانیسم ها عمل کنند و ممکن است تمیز کردن کامل دست به همراه آنها دشوار باشد. اگر هنگام کار از جوهرات و زیورآلات برای دست ها استفاده می گردد باید هنگام شستن دستها جوهرات نیز شسته و کاملاً تمیز و خشک گردد.

رعایت نکات زیر خطر ابتلای کارکنان در آرایشگاهها و پیرایشگاهها به بیماریهای عفونی را کاهش می دهد:

- شستشوی دست قبل و بعد از هر مشتری
- انجام اقدامات احتیاطی برای پیشگیری از انتقال بیماری های عفونی
- نظافت و گندزدایی محیط آرایشگاه و لوازم مورد استفاده
- دفع مناسب اشیاء نوک تیز و برنده در ظرف مخصوص یا جعبه ایمن (Saftey Box)
- واکسیناسیون کارکنان
- استفاده از لباس کار تمیز و تجهیزات حفاظت فردی
- یک اقدام بسیار موثر برای کاهش خطر انتقال بیماریهای عفونی در آرایشگاهها و پیرایشگاهها و ارتقاء سطح بهداشت فردی کارکنان، افزایش سطح آگاهی کارکنان در زمینه بهداشت عمومی از طریق گذراندن دوره آموزش بهداشت اصناف می باشد و مهمترین مسائل بهداشت فردی که پرسنل آرایشگاهها باید رعایت کنند شامل موارد زیر می باشد:

- شستن دست و بهداشت فردی قابل قبول توسط آرایشگران.
 - اگر شخصی به یک بیماری مسری یا ضایعات پوستی در دست مبتلا باشد، هشدارها به هنگام کار کردن با کنترل مناسب عفونت باید داده شود (به عنوان مثال استفاده از ماسک برای آرایشگر و یا مشتری برای عفونت دستگاه تنفسی، استفاده از دستکش هنگامی که دست آسیب دیده یا ترک خورده است).

- پوشیدن روپوش تمیز.
 - استفاده و نگهداری تجهیزات و ابزار به شیوه ای ایمن برای جلوگیری از بروز خطرات بر روی سلامت

- مطالعات نشان می دهد که مهارت در استفاده از تجهیزات و روش ها با الزامات تعیین شده توسط قانون و حوزه عمل باید هماهنگ باشد (به عنوان مثال ارزیابی وضعیت پای مشتری قبل از پدیکور باید توسط آرایشگر انجام گردد و در صورت وجود هرگونه شرایط نامناسب مانند پاهای تازه آسیب دیده، گزش حشرات و امثال آن که ممکن است باعث افزایش خطر ابتلا به عفونت باشد این مشکل با مشتری مطرح و باید توصیه شود که مجاز به استفاده از پدیکور نیست).

- همه کارکنان که روش های تهاجمی (تاتو، سوراخ کردن بدن، میکروپیگمنتیشن و امثال آن) را انجام می دهند باید واکسیناسیون را طبق تاریخ های لازم انجام دهند. به عنوان توصیه برای بزرگسالان، دیفتری و کزاز هر ۱۰ سال باید تزریق انجام شود. از آنجا که آرایشگران بالقوه در معرض خون، می باشند، پزشکان توصیه به دریافت سه دوز واکسن هپاتیت B می کنند(۱).

۳-۱ شستن دست ها

شستن دست مهم ترین و اساسی ترین روش در پیشگیری از گسترش عفونت است.

چه زمانی شستن دست در آرایشگاه و پیرایشگاه باید انجام شود؟

- قبل و بعد از تماس با هر مشتری؛
- قبل از ادامه دادن روش آرایش در صورت وقفه، برای مثال، پاسخ دادن به تلفن؛
- بلافاصله قبل از پوشیدن دستکش های یکبار مصرف جدید؛
- بلافاصله پس از در آوردن دستکش یکبار مصرف به هر دلیلی؛

- پس از دست زدن به بینی، دهان و یا دست زدن به بافت بینی یا دستمال؛
- قبل و بعد از خوردن و آشامیدن؛
- پس از رفتن به توالت؛
- پس از تماس با خون یا سایر مایعات بدن (از خود یا فرد دیگر).

برای چه مدت؟

- ۴۰-۶۰ ثانیه برای شستن معمولی دست.

چگونه؟

• دست را به طور کامل ترجیحا با آب گرم و مایع دستشویی (صابون مایع)، فوم یا یک صابون ملایم شستشو دهید. صابون مایع بهتر است، اگر چه صابون قالبی را در صورتی که خشک و در شرایط خوبی نگهداری شود، می توان مورد استفاده قرار داد. ظرف صابون مایع نیز نیاز به شستشوی منظم و خشک کردن تمام قطعات قابل استفاده مجدد دارد. صابون به حذف گریس، آلودگی و میکروارگانیسم ها کمک می کند. آب گرم به حذف چربی از دست و همچنین بهتر شسته شدن دست ها کمک می کند(۱).

توجه: استفاده از صابون های آنتی باکتریال (ضد میکروبی) برای شستن دستها به صورت روتین توصیه نمی گردد.

- دست ها به مدت حداقل ۱۵-۱۰ ثانیه بهم مالیده شوند.
 - توجه ویژه به پشت دست ها، مچ دست ها و فضاهاى بین انگشتان دست شود.
 - آبکشی دست ها به طور کامل در زیر آب.
- به طور کامل دست توسط استفاده از یک حوله شخصی، حوله کاغذی، خشک کن برقی خشک گردد که میکروارگانیسم ها به دست انتقال نیابد (به عنوان مثال خشک کن دست توسط هوای گرم خشک شود). در خشک کن دست، احتمال انتقال باکتری کمتر می باشد. بستن شیر با یک حوله یا دستمال تمیز زمانی که شیر خودکار در دسترس نباشد.

علت شستن دست ها پس از بیرون آوردن دستکش

- دست در دستکش دچار تعریق شده و افزایش جمعیت باکتری بر روی پوست را به دنبال دارد.
- دستکش ها حفاظت کامل را انجام نمی دهند. ممکن است در اثر استفاده از ابزار در آن سوراخی ایجاد شود.

شستن دست پس از درآوردن دستکش، خطر انتقال باکتری ها و ویروس های منتقله از راه خون به آرایشگر و مشتری را کاهش می دهد.

اگر آرایشگر برای پاسخ دادن به تلفن، و یا به هر دلیل دیگر مشتری را ترک کند، در صورت استفاده از دستکش، باید آنها را از دست جدا کرده و در سطل پسماند دفع کند (۱).

مراقبت از دست

- کرم مرطوب کننده دست باید به طور منظم برای جلوگیری از خشکی و ترک خوردگی دست استفاده شود.

- برس ناخن نباید برای ساییدن دست استفاده شود (ممکن است باعث آسیب به پوست شود).

- بریدگی ها و خراش ها را باید با پانسمان مقاوم در برابر آب پوشاند که در صورت لزوم و هنگامی که کثیف شد، باید تعویض شود.

۲-۳ واکسیناسیون و آزمایش های لازم

کارکنان آرایشگاه در معرض بیماریهای واگیر بوده و باید در مقابل بیماری های قابل پیشگیری با واکسن ایمن سازی شوند، بنابراین کارکنان باید سابقه واکسیناسیون خود را مشخص کرده و در صورت نیاز، آن را تجدید یا به روز رسانی کنند. واکسن های موجود برای استفاده کارکنان آرایشگاه شامل هیپاتیت B، کزاز، دیفتی، آنفلونزا و ابله مرغان می باشد (۲).

واکسن هیپاتیت B: کارکنان آرایشگاه به دلیل در معرض قرار گرفتن با اشیاء برنده و نوک تیز و احتمال تماس با خون و فرآورده های خونی، باید در مقابل هیپاتیت B واکسینه شوند.

واکسن کزاز و دیفتی: در حالت عادی واکسن کزاز و دیفتی باید هر ۱۰ سال یکبار تجدید شود.

واکسن آنفلونزا: کارکنان آرایشگاه باید هر سال در مقابل آنفلونزا واکسینه شوند.

واکسن ابله مرغان: کارکنان حساس باید واکسن ابله مرغان دریافت کنند.

تمام کارکنان آرایشگاه به غیر از صندوق دار باید دارای کارت بهداشت معتبر مطابق با آیین نامه اجرایی اصلاح قانون ماده ۱۳ مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی باشند. که قبل از آن باید آزمایش های لازم جهت سالم بودن فرد انجام شود. بسته به حرفه خاص پزشک مرکز بهداشتی درمانی می تواند فرد را جهت انجام تست ها و آزمایشات خاص به آزمایشگاه معرفی کند.

۳-۳ وسایل حفاظت فردی

در آرایشگاه و پیرایشگاه، کارکنان و آرایشگران برای حفاظت از سلامتی خود و ممانعت از انتقال بیماری های عفونی باید از تجهیزات حفاظت فردی استفاده کنند. تجهیزات حفاظت فردی شامل روپوش، دستکش، پیش بند و ماسک می باشد.

روپوش: کلیه کارکنان آرایشگاه و پیرایشگاه جهت حفظ سلامت و جلوگیری از انتقال بیماری های عفونی در تمام زمان فعالیت ملزم به استفاده از روپوش تمیز و به رنگ روشن می باشند.

دستکش: استفاده از دستکش برای فعالیتهای معمولی فاقد تماس یا تماس محدود با پوست سالم ضرورتی ندارد، اما در زمان تماس با خون، مایعات بدن، مخاط، پوست آسیب دیده، غشای مخاطی و جوش باید از دستکش یکبار مصرف استفاده شود و پس از استفاده در کیسه پسماند مطابق با ضوابط دفع گردد.

دستکش های غیر استریل (لاتکس، وینیل یا نیتریل) در اندازه مناسب باید همواره در دسترس باشند تا در مواقع ضروری استفاده شوند. اگر استفاده از دستکش لاتکس حساسیت ایجاد می کند، باید از انواع دیگر دستکش استفاده کرد. بعد از درآوردن دستکش باید دستها را با آب و صابون شستشو داد یا از ماده الکلی ضد عفونی کننده پوست استفاده نمود.

پیش بند: در مواردی که احتمال پاشیدن یا آلودگی روپوش با ترشحات، خون و مایعات بدن وجود دارد، کارکنان باید از پیش بند استفاده نمایند.

ماسک: در مواردی که کارکنان آرایشگاه و پیرایشگاه در معرض پاشیدن ترشحات، خون و مایعات بدن به صورت قرار دارند و یا در مواقعی بروز بیماری هایی مثل آنفلونزا باید از ماسک استفاده شود. ماسک ها انواع مختلفی دارند. ماسک های جراحی پرکاربردترین ماسک ها هستند، این ماسک ها دهان و بینی فرد را پوشانیده و از ورود مایعات و ذرات جلوگیری می کند، اما در مقابل بیماری های منتقله از هوا حفاظت کامل ایجاد نمی کنند. در بیماری های منتقله از هوا، عامل بیماری از طریق ذرات بسیار کوچک (با قطر کمتر از ۵ میکرون) وارد دستگاه تنفسی می شود. بیماری هایی نظیر سل، سرخک، سرخچه، آبله مرغان و زونا در این گروه قرار می گیرند. برای انتقال این نوع بیماری ها، تماس نزدیک با فرد بیمار لازم نیست و تنها تنفس کوتاه مدت در اتاق مشترک با فرد بیمار ممکن است موجب انتقال بیماری شود. برای جلوگیری از بیماری های منتقله توسط هوا باید از ماسک N95 استفاده شود (۳).

۳-۴ کارت بهداشت

کلیه کارکنان آرایشگاهها و پیرایشگاهها ملزم به داشتن کارت بهداشت معتبر هستند. جهت دریافت کارت بهداشت پس از مراجعه به مراکز بهداشتی و تکمیل فرم صدور کارت فرد به پزشک معرفی شود. پزشک بسته به نوع حرفه پس از معاینه، فرد را جهت انجام آزمایشات مورد نیاز به آزمایشگاه معرفی می کند. پس از انجام آزمایشات در صورت منفی بودن نتایج، کارت بهداشت توسط دفتر پیشخوان صادر می شود. در صورت مثبت بودن نتایج آزمایشات، فرد توسط پزشک تحت درمان قرار می گیرد و داروهایی برای شخص تجویز می شود و تا بهبودی کامل حق دریافت کارت بهداشت و حق فعالیت در حرفه کاری خود را ندارد.

تاریخ اعتبار کارت بهداشت در بازرسی های انجام شده توسط کارشناسان بهداشت محیط از اماکن کنترل می شود. مدت اعتبار این کارت برای مشاغل حساس (مشاغلی که به طور مستقیم با پخت و پز مواد غذایی سروکار دارند) ۶ ماه و برای مشاغل غیر حساس یک سال می باشد (۴).

۳-۵ رفتارهای بهداشتی

رفتارهای بهداشتی مناسب باعث کاهش ریسک یا خطر در محیط آرایشگاه و پیرایشگاه می شود. رفتارهای بهداشتی که باید توسط آرایشگر رعایت شود شامل:

- دست بلافاصله قبل و بعد از حضور مشتری و قبل از حضور مشتری بعدی، یا قبل از شروع مجدد (به عنوان مثال بعد از پاسخ دادن به تلفن) شسته شود.
- هنگام تماس با خون یا مایعات بدن دستکش یکبار مصرف تمیز استفاده شود.
- استفاده از وسایل و تجهیزات که به درستی تمیز شده اند و در صورت لزوم قبل از استفاده استریل شده اند.
- تمیز نگه داشتن محل کار.
- جابجایی و دفع وسایل نوک تیز و برنده به شیوه ای ایمن.
- آرایشگر در برابر هیپاتیت B مطابق با دستورالعمل واکسیناسیون کشور واکسینه شود.
- استراتژی های فوق به عنوان هشدارهای استاندارد نامیده می شوند (۱).

۴- بیماری های منتقله از طریق آرایشگاهها و پیرایشگاهها

میکروارگانیزم ها همه جا هستند و به طور مستمر به محیط وارد می شوند. آنها بر روی پوست،

در غذا و گرد و خاک زندگی می کنند. میکروارگانیسم ها می توانند به راحتی بین مشتریان و آرایشگران پخش شده و می تواند به راحتی توسط تماس با دست آلوده، تجهیزات آلوده شده توسط خون و ترشحات بدن منتقل شوند. برای به حداقل رساندن انتقال میکروارگانیسم ها، آرایشگران باید تمام مراحل را به شیوه ای سالم و بهداشتی انجام دهند.

پوست سالم که بدون بریدگی یا خراش است، یک سد محافظتی طبیعی در مقابل عفونت است، اما برش، سوراخ شدن یا خراش پوست می تواند باعث ورود میکروارگانیسم های عفونی به بدن شود. برخی از عفونت های پوستی باکتریایی می تواند بدون آسیب دیدن پوست رخ دهد و به همین دلیل تمام تجهیزات باید بین هر مشتری تمیز و گندزدایی شود.

هرگونه زخم و یا پوست آسیب دیده، که در تماس با لوازم آلوده، خون و یا سایر ترشحات بدن است، می تواند خطری برای آرایشگران و مشتریان باشد. به همین دلیل از لوازم یک بار مصرف و لوازم فردی مخصوص هر مشتری باید استفاده شود.

برخی از عفونت هایی که می تواند در مکان های آرایشگاه گسترش یابد عبارتند از:

- عفونت های پوستی (از جمله پوست سر، صورت و گردن):

- عفونت های استافیلوکوکی مانند زرد زخم

- عفونت قارچی بر روی پوست سر، مانند کچلی قارچی سر (کچلی موضعی).

- عفونت خون:

HIV -

- هپاتیت B و هپاتیت C

- شپش سر

شپش سر در موی تمیز یا کثیف انسان زندگی می کند و از فردی به فرد دیگر از طریق نزدیکی سر به سر، از تماس با فرد آلوده گسترش یافته و در موارد کمتری با استفاده مشترک از برس های مو، شانه، کلاه و لوازم جانبی مو منتقل می شود. شپش سر قادر به پرواز و یا پرش نیست، آنها تنها می توانند بخرزند. شپش سر هیچ بیماری را انتقال نمی دهد.

شپش سر حشرات کوچک (در حدود ۲ تا ۴ میلی متر طول و عرض ۱ میلی متر)، رنگ آنها قهوه ای روشن متمایل به تیره، با بدن تخت و شش پا می باشد. تخم آن کوچک، سخت، زرد متمایل به سفید و نزدیک به پوست سر گذاشته می شود. تخم ها به صورتی پایدار و محکم به ساقه مو متصل و نمی تواند با برس برداشته شود.

برای پیدا کردن و جستجوی شپش سر باید:

- کار جستجو در روشنایی مناسب، ترجیحا نور خورشید انجام شود.
- بخش کردن مو و بررسی طول کامل هر بخش، کار به سمت پوست سر انجام شود.
- جستجو در تمام سر، به ویژه در پشت سر و پشت گوش.
- این حالت معمولا حدود ۱ دقیقه برای پیدا کردن اولین شپش در یک فرد آلوده طول می کشد.
- قفسه ها و ابزار دیگر را می توان در آب با درجه حرارت بیش از ۶۰ درجه سانتی گراد به مدت حداقل ۳۰ ثانیه شپش زدایی کرد. این درجه حرارت برای شستن مو بیش از حد داغ است. خطر سوزاندن در دمای ۶۰ درجه سانتی گراد وجود دارد. حوله، پوشاک و سایر پارچه های قابل شستشو می تواند با آب گرم (کمتر از ۷۰ درجه سانتی گراد) و مواد شوینده شسته شوند. گندزدایی، بخور و تمیز کردن کف و دیوار لازم نیست.
- همه موهای اصلاح شده باید جمع آوری و در یک کیسه پلاستیکی ریخته و در سطل پسماند دفع شود (۵۱).

۴-۱-۱ ارزیابی پوست

- اصلاح نباید در مشتری مبتلا به عفونت صورت یا پوست سر انجام شود. اگر ترشح در این مناطق وجود دارد، اصلاح باید پس از درمان و رفع علائم انجام شود.
- آرایش مو نباید در مشتری تحت تاثیر یا مشکوک به آلودگی (به عنوان مثال شپش سر) انجام شود. به مشتری باید توصیه شود که به یک پزشک مراجعه کند.
- در هنگام آرایش مو در مشتریان با عفونت های پوستی و آلوده به شپش، دستکش یکبار مصرف پوشیده و بلافاصله بعد از هر مشتری تجهیزات با گندزدای سطح متوسط گندزدایی و تمیز شود. دستکش یکبار مصرف نیز باید دور انداخته شود.

توجه: ابزار آلات تیز مانند تیغ ریش تراشی، قیچی آلوده می تواند عفونت های منتقله از راه خون مانند HIV و هیپاتیت B یا C را انتقال دهد.

ابزاری مانند ریش تراش، قیچی، شانه، سنجاق سر به طور تصادفی می تواند به پوست نفوذ کند. برای انتقال عفونت لازم نیست خون و مایعات بدن در ابزار، تجهیزات یا سطوح کار قابل مشاهده باشد. ممکن است با یک خراش جزیی بدون مشاهده خون هم عفونت منتقل شود. هر دو گروه آرایشگران و مشتریان در معرض خطر هستند. پوست آسیب دیده و یا عفونت در نقاط در معرض

تماس کاربر باید با چسب زخم یا باند نواری پوشش داده شود. اگر نفوذ به درون پوست صورت می گیرد باید دستکش یکبار مصرف پوشیده شود. با اتخاذ تکنیک های کنترل عفونت و روش های مشخص شده در این رهنمود، آرایشگران خطر انتقال بیماری های عفونی منتقله از راه خون و دیگر بیماریهای عفونی به مشتریان و خود را به حداقل می رسانند(۵).

پیوست ۲ برنامه آنالیز خطر کنترل نقطه بحرانی (HACCP) آرایشگاه ها و پیرایشگاه ها را نشان می دهد.

۵- تهیه و آماده سازی ابزار و تجهیزات در آرایشگاهها و پیرایشگاهها

ابزار و وسایل مورد استفاده در آرایشگاهها در صورت غیر بهداشتی بودن می تواند باعث انتقال عفونت و بیماری شود. بنابراین تهیه و آماده سازی ابزار و وسایل به صورت بهداشتی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. مهمترین نکاتی که باید در تهیه ابزار و تجهیزات رعایت گردد، عبارتند از:

- همه شانه ها و برس ها را باید کاملا تمیز و با گندزدای سطح پایین بعد از هر بار استفاده گندزدایی کرد (جدول ۱).

- قیچی را باید تمیز کرده و بعد از هر بار استفاده با گندزدای سطح پایین گندزدایی گردد(جدول ۲ و ۳).

- ماشین اصلاح برقی و تیغه آنها باید تمیز شده و بعد از هر بار استفاده با گندزدای سطح متوسط گندزدایی گردد.

- هر ابزاری، اگر به طور مشخص با محصولات خونی آلوده شود، باید تمیز شده و با یک گندزدای سطح متوسط گندزدایی گردد.

- تیغ ریش تراشی مورد استفاده برای اصلاح صورت باید یکبار مصرف بوده و بلافاصله پس از استفاده در ظرف اشیاء نوک تیز و برنده دفع گردد.

- استفاده از حوله اختصاصی یا یکبار مصرف برای هر مشتری الزامی است.

- نوار گردن اختصاصی یا یکبار مصرف استفاده گردد(۱).

۵-۱ تجهیزات معمول آرایشگاه

یکی از مؤثرترین روش‌ها جهت جلوگیری از گسترش عفونت منتقله از راه خون از جمله HIV و هپاتیت، استفاده از لوازم شخصی مثل ریش تراش، تیغ‌ها یا لوازم آرایش مختص هر فرد است. تمام ابزار و تجهیزاتی که برای مشتری استفاده می‌گردد باید سالم، تمیز، بدون زنگ زدگی یا شکستگی باشد. به طور کلی شانه، برس، بیگودی‌ها، کلیپس‌ها (گیره‌ها) و میله‌های فر، سوراخ کردن، برش یا خراش پوست را به دنبال ندارد. این لوازم باید بعد از هر بار استفاده کاملاً تمیز و گندزدایی گردد. باید این موارد در صورت آلوده بودن به خون یا دیگر مایعات بدن قبل از آنکه مورد استفاده مجدد قرار گیرد با گندزدای سطح متوسط یا بالا گندزدایی گردد. کلیه ابزار و وسایل با توجه به نوع فعالیت امکان تمیز کردن، گندزدایی و یا استریلیزاسیون آن وجود ندارد باید به عنوان یکبار مصرف در نظر گرفته شود و پس از استفاده برای مشتری در سطل پسماند دفع گردد و نباید برای مشتری بعدی مورد استفاده قرار گیرد. شستن کامل گامی مهم در تمیز کردن است. اگر به درستی انجام شود بخش عمده‌ای از بار میکروبی حذف می‌شود. هر ابزاری که قادر به سوراخ کردن، برش یا خراش پوست باشد باید با احتیاط جایجا شود.

ریش تراش برقی و تیغ ریش تراش قابل استفاده مجدد نباید در پیرایشگاهها استفاده شود زیرا به طور کامل آلودگی زدایی نمی‌شوند و در نتیجه خطر انتقال عفونت بین مشتریان را افزایش می‌دهند.

استفاده از ریش تراش یکبار مصرف

ریش تراش یکبار مصرف (فاقد تیغه‌های جایگزین) برای استفاده مجزا و یا استفاده بر روی یک مشتری واحد هستند و بلافاصله پس از استفاده در ظرف اشیای نوک تیز و برنده مورد تایید، باید دفع شود. ممکن است پس از استفاده از تیغ صورت تراشی، میکروارگانیسم‌ها و مقادیر جزئی از خون یا مایعات که با چشم غیر مسلح قابل مشاهده نیست وجود داشته باشد. بنابراین شستشوی تیغ صورت تراشی برای جلوگیری از انتقال عفونت کافی نبوده و باید دفع گردد.

استفاده از تیغ صورت تراشی یکبار مصرف

از جای تیغه قابل جدا شدن، تیغه باید جدا شده و پس از استفاده در ظرف اشیای نوک تیز و برنده دور انداخته شوند. سپس دسته تیغه باید با آب و مواد شوینده برای حذف آلاینده‌های آن شسته شود و قبل از استفاده توسط مشتری دیگر خشک شود. یک تیغ ریش تراشی یکبار مصرف جدید به دسته متصل شده و سپس استفاده شود. دسته تیغه را تا زمانی که این اقدامات در نظر گرفته شده انجام نشود، نباید دوباره استفاده شود.

الزامات مورد نیاز برای تمیز کردن تجهیزات آرایشگاه و پیرایشگاه

جدول ۱ راهنمای تمیز کردن الزامات مورد نیاز برای تجهیزات معمول در آرایش مو را نشان می دهد.

۶- ایمنی در آرایشگاه و پیرایشگاه

جدول ۱- تجهیزات مورد استفاده در آرایشگاه و پیرایشگاه و راهنمای تمیز کردن آن(۱)

ملاحظات	چگونه؟	چه زمانی؟	دلیل/خطر	لوازم و تجهیزات
برای استفاده مجدد مناسب نیست و برای این منظور طراحی نشده است.	دور انداختن درون ظرف نوک تیز و برنده	پس از هر مشتری	پتانسیل انتقال عفونت های پوستی و یا انتقال ویروس منتقله از راه خون	تیغ صورت تراشی یکبار مصرف
استفاده از یک تیغه جدید برای هر مشتری	دور انداختن تیغه درون ظرف نوک تیز و برنده، شستن دسته در آب گرم و یا مواد شوینده، آبکشی در جریان آب داغ، خشک کردن با پارچه پرزدار	پس از هر مشتری	پتانسیل انتقال عفونت های پوستی و یا انتقال ویروس منتقله از راه خون	ریش تراش ایمن ماشین تراشیدن مو ریش تراش برای زیر گلو با تیغه یکبار مصرف
استفاده از یک تیغه جدید برای هر مشتری	دور انداختن تیغه درون ظرف نوک تیز و برنده، پاک کردن تیغ صورت تراشی با یک پارچه مرطوب حاوی مواد شوینده و آب و یا الکل	پس از هر مشتری	پتانسیل ایجاد عفونت یا آلودگی	ماشین یا ریش تراش الکتریکی (برقی)
ماشین اصلاح تیغه های غیر قابل انفصال قابلیت غوطه وری در مواد گندزدا یا استریل کردن را ندارد.	حذف مو، پاک کردن تیغه ماشین با الکل. پاک کردن بعد از تماس با بدن با یک پارچه مرطوب حاوی مواد شوینده و آب و یا الکل	پس از هر مشتری	پتانسیل انتقال عفونت های پوستی و یا انتقال ویروس منتقله از راه خون	ماشین اصلاح
در تمام اوقات باید مراقبت شود تا قیچی به پوست نفوذ نکند.	شستشو در آب گرم و با مواد شوینده، آبکشی در جریان آب داغ، گندزدایی سطح پایین خشک با پارچه پرزدار	پس از هر مشتری	پتانسیل انتقال عفونت های پوستی و یا انتقال ویروس منتقله از راه خون	قیچی
برس و اقلام پلاستیکی ممکن است دمای استریل کردن را تحمل نکند.	آبکشی جهت زودودن مو و خمیر ریش، شستشو در آب گرم و با مواد شوینده، آبکشی در جریان آب داغ، خشک کردن به طور کامل	پس از هر مشتری	پتانسیل انتقال عفونت اگر مشتری قبلی دارای ضایعات پوستی صورت یا عفونت باشد.	برس ریش تراشی

ادامه جدول ۱- تجهیزات مورد استفاده در آرایشگاه و راهنمای تمیز کردن آن (۱)

ملاحظات	چگونه؟	چه زمانی؟	دلیل /خطر	لوازم و تجهیزات
برس و اقلام پلاستیکی ممکن است دمای استریل کردن را تحمل نکند. دور انداختن هر قطعه ای از تجهیزات که به پوست مشتری برخورد کرده در ظرف وسایل نوک تیز	از پارچه پرزدار برای حذف مو استفاده گردد. شستشو در آب گرم و با مواد شوینده، آبکشی در جریان آب داغ. گندزدایی سطح پایین. خشک کردن با پارچه پرزدار	پس از هر مشتری و زمانی که روی زمین افتاد.	پتانسیل ایجاد عفونت یا آلودگی	شانه، برس مو برس گردن، کاپ گوش سنجاق مو/ کلیپس
نگهداری در ظروف در پوش دار	از پارچه پرزدار برای حذف مو استفاده گردد. شستشو در آب گرم و با مواد شوینده، آبکشی در جریان آب داغ، خشک کردن با پارچه پرزدار	پس از هر مشتری و زمانی که روی زمین افتاد.	پتانسیل ایجاد عفونت یا آلودگی	بیگودی، انبرک داغ، انبرک چین دار
هرگز کاملاً پر نشود.	شستشو در آب گرم و با مواد شوینده. آبکشی در جریان آب داغ. خشک کردن با پارچه پرزدار قبل از پر کردن	هنگامی که خالی شد	پتانسیل ایجاد آلودگی	بطری های شامپو و حالت دهنده ها
نگهداری به صورت خشک	شستشو در آب گرم و با مواد شوینده، آبکشی در جریان آب داغ، خشک کردن با پارچه پرزدار	پس از هر مشتری	پتانسیل ایجاد آلودگی	کاسه ریش تراش
جلوگیری از استفاده رنگ های باقیمانده از برای آماده سازی های جدید	شستشو در آب گرم و با مواد شوینده، آبکشی در جریان آب داغ، خشک کردن با پارچه پرزدار	هنگامی که خالی شد.	پتانسیل ایجاد آلودگی	ظرف مخلوط کردن رنگ
استفاده از یک حوله تمیز یا کاغذ به دور گردن	شستشو در آب گرم و با مواد شوینده، آبکشی در جریان آب داغ، خشک کردن با توجه به نوع ماده تشکیل دهنده	پس از هر مشتری در صورتی که حوله تمیز یا نوار کاغذی دور گردن مورد استفاده قرار گیرد.	پتانسیل انتقال عفونت اگر مشتری قبلی دارای ضایعات پوستی صورت یا عفونت باشد.	پارچه ها، روبان ها و نوار گردن
اطمینان حاصل شود که اقلام مانند بیگودی ها جدا و در ظروف در بسته هستند. زمانی که استفاده نمی شود روی آنها پوشانیده شود.	از پارچه پرزدار برای حذف مو استفاده گردد، شستشو در آب گرم و با مواد شوینده، خشک کردن با پارچه پرزدار	حداقل هفته ای، تناوب تمیز سازی بیشتر در صورت لزوم	پیشگیری از تجمع گرد و غبار و موها و یا آلوده شدن تجهیزات پاک	تجهیزات برقی میز آرایش

۶-۱ ایمنی فردی

ایمنی در آرایشگاه ها جزء مسائل مهم می باشد که باید توسط آرایشگران رعایت شود. ایمنی در استفاده از وسایل برقی، تیغ اصلاح، قیچی، وسایل و لوازم آرایش و مواد شیمیایی مورد استفاده باید رعایت شود. کاربران موظف به رعایت مسائل ایمنی برای حفظ سلامت خود و مشتریان هستند. - هر آرایشگر با ضایعات باز یا درماتیت مانند آگزما بر روی دست و یا نواحی دیگر که به اندازه کافی پوشش داده نمی شوند باید از تماس مستقیم با مشتریان تا زمانی که درمان شود خودداری کند و یا باید دستکش یکبار مصرف استفاده کند. دستکش یکبار مصرف باید بین مشتریان دور انداخته شود(۶).

۶-۲ مشتری

- اگر یک فرد به طور تصادفی توسط قیچی، ماشین و یا هرگونه ابزار نوک تیز آسیب دید، کارکنان باید فوراً طبق روش زیر عمل کنند:

- اگر فرد دچار خونریزی است، زخم را با یک پانسمان استریل یکبار مصرف خشک تا زمانی که خونریزی متوقف گردد.
- و از سایر لوازم پانسمان و وسیله آلوده را با دقت برای جلوگیری از تماس با خون یا مایعات بدن از مشتری و از لوازم جدا گردد.
- با دقت پانسمان آلوده را برای جلوگیری از نشت برداشته و سپس آنها را در یک سطل دفع گردد.
- پاکسازی (آلودگی زدایی) و یا دفع وسیله آلوده.
- شستشوی کامل دست.
- ثبت حادثه در یک دفتر روزانه یا دفتر گزارش(۶).

۷- فرایند گندزدایی

برای اطمینان از ایمن بودن ابزار و محیط کار، پروسه گندزدایی طی سه مرحله انجام می شود. این سه مرحله شامل تمیز کردن^۱، گندزدایی^۲ و استریلیزاسیون^۳ می باشد.

^۱ Cleaning

^۲ Disinfection

^۳ Sterilization

الف) تمیز کردن

تمیز کردن حذف آلودگی قابل رویت از سطح تجهیزات و محیط است. به عبارت دیگر تمیز کردن حذف آلودگی و کاهش تعداد میکرو ارگانیسم ها از سطوح تجهیزات با شستن در آب گرم و مواد شوینده است.

تمیز کردن تجهیزات قبل از هر فرآیند گندزدایی یا استریل کردن ضروری است. تمیز کردن باید به عنوان اولین قدم قبل از گندزدایی و یا استریلیزاسیون انجام شود در غیر این صورت گندزدایی یا استریلیزاسیون بی اثر خواهد بود.

- مواد شوینده قلیایی خفیف در محدوده pH از ۸ تا ۸/۱۰ بیش از مواد شوینده pH خنثی در بسیاری از برنامه های کاربردی ترجیح داده می شود. آنها می توانند بازدهی تمیز کردن را افزایش دهند. این نوع از مواد شوینده متفاوت از نوع مواد شوینده مورد استفاده برای تمیز کردن معمول محیطی است.

- مواد شوینده معمول خانواده برای تمیز کردن تجهیزات قبل از استریل کردن نباید مورد استفاده قرار گیرد، زیرا آنها می توانند مقدار زیادی از کف تولید کرده و شستشوی لوازم و آبکشی آنها را دشوار نماید.

- برس، دستکش، ابزار و موارد دیگر مورد استفاده برای تمیز کردن تجهیزات باید در شرایط تمیز و قابل سرویس نگهداری شود.

- موارد تمیز شده در یک محل تمیز و خشک نگهداری شود (۷۱).

روشهای تمیز کردن

تمیز کردن ابزار در آرایشگاه و پیرایشگاه باید به روش زیر انجام گردد:

۱) آبکشی با آب گرم (30°C - 15°C) به حذف هرگونه خون یا مایعات بدن کمک می کند. باید توجه داشت که آب خیلی داغ استفاده شده در این مرحله باعث انعقاد شده و این مواد به دستگاه می چسبند. آب سرد چربی را به سختی تمیز می کند.

۲) شستشوی تجهیزات در یک مخزن (سینک) پر شده با آب گرم و مواد شوینده ملایم قلیایی برای حذف همه ترشحات مزاحم قابل مشاهده (مواد شوینده قلیایی قوی ممکن است به برخی از ابزار آسیب برساند). نگه داشتن کوتاه مدت ابزار در مخزن به منظور محدود کردن تولید ذرات

معلق در هوا در طول شستشو می باشد. استفاده از یک پد تمیز کاری می تواند به از بین بردن لکه ها کمک کند.

(۳) آبکشی تجهیزات به طور کامل در آب گرم در حال جریان.

(۴) خشک کردن با یک پارچه نخی. خشک کردن مانع از تشکیل باقیمانده جهت تخریب تجهیزات در طول استریلیزاسیون می شود.

(۵) نگهداری در زیر یک پوشش (کاور) تمیز، خشک و محیطی عاری از گرد و غبار.

ب) گندزدایی

گندزدایی فرایند مورد استفاده برای کاهش تعداد میکروارگانیسم های مضر است اما ممکن است لزوما همه آنها را از بین نبرد. محلول های گندزدایی که مطابق دستورالعمل شرکت سازنده تهیه و بکار برده نمی شوند، فاقد کارایی لازم جهت از بین بردن میکروارگانیسم ها می باشد. گندزدایی قدرت کاهش میزان آلودگی میکروبی مشابه توسط استریل کردن را ندارد و نباید برای تجهیزاتی که به پوست نفوذ می کند، استفاده گردد. تمام تجهیزاتی که به پوست نفوذ می کنند باید استریل شوند.

گندزدایی و استریلیزاسیون وسایل و تجهیزات

به منظور حذف و یا کاهش انتقال عوامل عفونی از طریق وسایل و تجهیزات می بایست تمامی وسایل و تجهیزات براساس روش ها و شرایط استاندارد، عاری از عوامل بیماریزا و یا تمامی عوامل میکروبی شوند. روشهای گندزدایی و استریلیزاسیون هر دو به درجات مختلف به منظور کاهش بار میکروبی موجود روی وسایل و سطوح به کار می روند.

مهمترین عوامل مؤثر بر کارایی فرایندهای گندزدایی و استریلیزاسیون به شرح زیر است:

- نوع و تعداد میکروارگانیسم های موجود
- نوع و مقدار مواد آلی بر روی وسایل و سطوح که سبب محافظت میکروارگانیسم ها می شوند.
- تعداد درز و شکاف های موجود بر روی وسایل و سطوح

لوازم براساس نوع کار و خطر بالقوه انتقال عفونتشان در سه گروه دسته بندی می شوند:

وسایل بحرانی^۱: این وسایل در بافت نرم نفوذ کرده یا با استخوان تماس پیدا می کنند. مانند سرسوزن. وسایل بحرانی می بایست استریل شده و یا به صورت استریل خریداری شوند.

وسایل غیر بحرانی^۲: این وسایل فقط با پوست سالم تماس پیدا می کنند. مانند شانه، برس، ماشین اصلاح و غیره. وسایل غیر بحرانی می بایست حداقل با استفاده از مواد گندزدای سطح پایین، گندزدایی شوند.

وسایل نیمه بحرانی^۳: این وسایل در بافت نرم نفوذ نکرده و با استخوان تماس پیدا نمی کنند ولی با مخاط یا پوست ناسالم تماس دارند. این وسایل می بایست حداقل با استفاده از مواد گندزدای سطح بالا، گندزدایی شوند(۸و۷).

سطوح مختلف گندزدایی

مواد گندزدا براساس طح عملکردشان به سه سطح گندزدای سطح بالا، بینابینی(متوسط) و پایین تقسیم می شوند:

گندزدای سطح بالا^۴: همه میکروارگانیسم ها به جز برخی عوامل اسپورزا را (مخصوصا در زمان آلودگی زیاد) از بین می برد.

گندزدای سطح متوسط^۵: این سطح از گندزدایی، فرم رویشی مایکوباکتریوم توبرکلوزیس، بسیاری از ویروس ها و اغلب قارچ ها را از بین می برد. اما بر روی اسپور باکتری ها موثر نمی باشد.

گندزدای سطح پایین^۶: اغلب باکتری ها، برخی ویروس ها و برخی قارچ ها را از بین می برد. اما قادر به از بین بردن اسپور باکتری ها و مایکوباکتریوم توبرکلوزیس نمی باشد.

دو روش اصلی گندزدایی شامل گندزدایی گرمایی و شیمیایی می باشد(۸و۳).

¹ Critical

² Non critical

³ Semicritical

⁴ High-level disinfection

⁵ Intermediate disinfection

⁶ Low-level disinfection

جدول ۲ طبقه بندی و نوع مواد گندزدای مورد نیاز و چگونگی استفاده و جدول ۳ نوع گندزدا و لوازم براساس نوع کار را نشان می دهد.

جدول ۲- گندزدهای سطوح مختلف و کاربرد آنها(۳و۷)

موارد استفاده	میکروارگانسیم هایی که از بین می روند	سطوح گندزدایی
مواد گندزدای سطح پایین باید برای گندزدایی وسایل غیر بحرانی مثل سطوح کار مورد استفاده قرار گیرد. مواد گندزدا باید براساس دستور سازنده تهیه و مورد استفاده قرار گیرد.	برخی از باکتری ها و ویروس ها به عنوان مثال، استافیلوکوک اورئوس، تبخال، HBV، HCV و HIV را می کشد. اما قادر به کشتن مایکوباکتریوم توبرکلوزیس (عامل سل)، قارچ ها یا اسپورها نیست.	گندزدهای سطح پایین، نظیر ترکیبات چهار ظرفیتی آمونوم، برخی از ترکیبات فنل و پراکسید هیدروژن ۳٪.
گندزدهای سطح متوسط علاوه بر محل های ذکر شده در گندزدهای سطح پایین، جهت گندزدایی سطوح و تجهیزات مورد استفاده قرار می گیرد. موثر برای برخی از اقلام نیمه بحرانی است.	میکروارگانسیم ها ذکر شده در گندزدهای سطح پایین به علاوه قارچ ها را نیز می کشد. مایکوباکتریوم توبرکلوزیس و اسپور را نمی کشد.	گندزدهای سطح متوسط نظیر سفید کننده های خانگی ۵٪، ایزوپروپیل الکل ۷۰٪، و یدوفورها.
برای اقلام نیمه بحرانی و بحرانی که نمی تواند در برابر گرمای استریلیزاسیون مقاومت کند مورد استفاده قرار می گیرد.	تمام ویروس ها، باکتری ها را می کشد (از جمله مایکوباکتریوم توبرکلوزیس) اما اسپور را نمی کشد.	گندزدهای سطح بالا نظیر گلوتر ۲٪ یا آب اکسیژنه ۶٪ اغلب مواد گندزدای این سطح ممکن است در صورت استفاده برای مدت زمان طولانی به استریلیزاسیون دست یابند.

جدول ۳- نوع گندزدا و لوازم براساس نوع کار و روش گندزدایی (۳)

طبقه بندی	گندزدا	روش استفاده
وسایل غیر بحرانی (غیر حساس)		
<p>- ابزاری که ممکن است در تماس با پوست سالم و/ یا برای کارهای روزمره خانه داری استفاده شود.</p> <p>- اقلام که بندرت با خون/ مایعات بدن، آلوده می شوند به عنوان مثال، صندلی مشتری و میز.</p> <p>- اقلامی که اغلب با خون/ مایعات بدن، آلوده می شوند. به عنوان مثال، سیم ماشین اصلاح، سینی ابزار کثیف، قاب موتور تاتو، گیره تاتو، بسته های پمپ، بطری اسپری.</p>	<p>- گندزدهای سطح پایین مناسب برای اقلام غیر بحرانی هستند.</p> <p>- ماده شوینده (دترجنت) کافی است.</p> <p>- گندزدهای سطح پایین، به عنوان مثال، ترکیبات چهارتایی آمونیوم و یا ترکیبی از یک گندزدای سطح پایین و یک ماده شوینده (دترجنت)، ترکیبات پراکسید هیدروژن ۳٪.</p>	<p>- تمیزسازی با حذف گرد و غبار و یا خاک از اقلام و تجهیزات و سطوح با محلول شوینده و آب گرم.</p> <p>- تمیز کردن و به دنبال آن استفاده از گندزدای با سطح پایین برای ابزارهای قابل استفاده مجدد و سطوح محیطی که ممکن است آلوده شده باشد.</p> <p>ماده گندزدا طبق دستور کارخانه سازنده آماده و مورد استفاده قرار گیرد. زمان کافی جهت تماس سطوح با ماده گندزدا رعایت گردد</p>
وسایل نیمه بحرانی		
<p>- اقلامی که با غشای مخاطی یا با پوست آسیب دیده در تماس هستند، و یا آنهایی که اقلام استریل را نگه می دارد.</p> <p>- اقلامی که نمی توان آنها را خیس کرد و به صورت استریل نگه داشت که ممکن است با خون/ مایعات بدن تماس داشته باشد.</p> <p>- ابزاری که ممکن است با خون/ مایعات بدن، خیس شود به عنوان مثال، فشاردهنده سوزن.</p>	<p>گندزدهای سطح متوسط و بالا برای ابزاری که در تماس با غشاهای مخاطی یا پوست غیر سالم، و یا آنهایی که اقلام استریل را نگه می دارد مناسب است.</p> <p>- مواد گندزدای سطح متوسط، به عنوان مثال، الکل ایزوپروپیل ۷۰٪ یا ۱ قسمت از سفیدکننده های خانگی ۵٪ و ۹ قسمت آب.</p> <p>سفید کننده ممکن است برای فلزات مضر باشد.</p> <p>- گندزدهای سطح بالا، به عنوان مثال، گلوترآلدئید ۲٪ یا هیدروژن پراکسید ۶٪.</p>	<p>- ابزار تمیز شده را با گندزدای سطح متوسط پاک و بعد از هر مشتری خشک گردد.</p> <p>- اقلام تمیز شده برای چند دقیقه خیس، طبق دستور سازنده، برای رسیدن به گندزدایی سطح بالا.</p>
وسایل بحرانی		
<p>- ابزاری که در اعماق پوست وارد می شوند، به عنوان مثال، سوزن های تاتو و سوراخ کردن گوش و بدن، سوزن تزریق زیر جلدی که در طول الکترولیز استفاده می شود.</p>	<p>- اقلام استریل شده باید برای وارد کردن به پوست استفاده شود.</p> <p>- اقلام فلزی برای سوراخ کردن پوست باید به صورت استریل و بسته بندی شده خریداری شود و یا توسط روش بخار یا حرارت خشک استریل شود.</p>	<p>- سوزن های پیش استریل شده، یکبار مصرف، بسته بندی شده باید استفاده شود. اقلامی که استریل نیست باید قبل از مصرف استریل شود. سوزن الکترولیز استریل هرگز نباید ذخیره شود و برای همان مشتری مورد استفاده مجدد قرار گیرد.</p> <p>- مواد شیمیایی که استریل نیستند، برای موارد بحرانی توصیه نمی شوند چون پایش و تایید استریلیزاسیون دشوار است.</p>

مواد گندزدای سطح بالا

این مواد برای از بین بردن کلیه میکروارگانیسم ها استفاده می شود ولی تعداد زیادی از اسپورهای باکتری را نمی کشد. مانند پراکسید هیدروژن، پراستیک اسید، گلو تار آلدهید، فرمالدئید یا روش جوشانیدن.

برای آماده سازی مجدد تجهیزات با تماس نیمه بحرانی همواره استریلیزاسیون به گندزدایی ترجیح داده می شود، اما برای تجهیزاتی که دمای بالای استریلیزاسیون را تحمل نمی کنند، از مواد گندزدای سطح بالا استفاده شود.

روش جوشانیدن

یکی از روشهای ارزان و قابل دسترس گندزدایی سطح بالا، جوشانیدن است. در این روش تجهیزات مورد نظر برای گندزدایی به داخل ظرفی از آب در حال جوش فرو برده می شوند. برای این کار می توان از آب شیر استفاده کرد و اگر رسوبات تشکیل شد، یک ماده ضد رسوب به ظرف گندزدایی افزود. در این روش تجهیزات باید حداقل به مدت ۲۰ دقیقه بطور کامل در آب حال جوش غوطه ور شود. نکات مهم در استفاده از این روش عبارتند از:

- تعویض آب حداقل با تناوب روزانه
- تنظیم سطح آب در ظرف در طی روز
- اطمینان از اینکه تمام بخش های تجهیزات در تماس با آب است (به عنوان مثال قیچی و انبر باز باشد)
- شستشو و خشک کردن ظرف جوشانیدن آب در پایان هر روز کاری

مواد شیمیایی

گندزدایی سطح بالا با استفاده از مواد شیمیایی، «استریلیزاسیون سرد»^۱ نامیده می شود. همچنین بعضی از گندزدهای سطح بالا به عنوان استریل کننده طبقه بندی می شوند. استریلیزاسیون با چنین ترکیباتی به زمان تماس زیادی (چندین ساعت) نیاز دارد. استفاده از این مواد فقط باید براساس رهنمودهای سازنده صورت گیرد (۹).

مواد گندزدای سطح بینابینی (متوسط)

این مواد گندزدا قادر به غیرفعال سازی فرم رویشی باکتری ها، قارچ ها، ویروس های آب دوست و چربی دوست و میکوباکتری ها هستند، اما در زمان تماس بین ۶ تا ۱۲ ساعت نمی توانند تعداد

^۱ Cold sterilization

زیادی از اسپورهای باکتریایی را از بین ببرند. برخی از ویروس های آب دوست ممکن است در برابر این فرآیند مقاوم باشند. برخی از این مواد عبارتند از: محصولات کلردار (هیپوکلریت سدیم)، الکل ایزوپروپیل ۷۰ درصد، یدوفورها.

مواد گندزدای سطح پایین

تجهیزاتی که فقط با پوست سالم در تماس هستند به آماده سازی مجدد با گندزدهای سطح پایین نیاز دارند. عوامل گندزدای سطح پایین قادر به غیرفعال سازی میکوباکتری ها و اسپور باکتری ها نیستند و اغلب کارایی آنها در از بین بردن بسیاری از قارچ ها و ویروس ها پایین است. فعالیت میکروب کشی این مواد به غلظت فعال آنها بستگی دارد. در جدول ۴ تا جدول ۷ فهرست برخی از مواد گندزدای قوی، متوسط و پایین ارائه شده است.

جدول ۴- نحوه ی استریلیزاسیون/ گندزدایی لوازم چند بار مصرف (۹)

شیوه مناسب استریلیزاسیون/ گندزدایی	نوع وسیله	
استریلیزاسیون با درجه حرارت مرطوب (اتوکلاو B)	مقاوم به حرارت	بحرانی
استریلیزاسیون با پلاسما استریلیزاسیون سرد (غوطه وری در محلول های شیمیایی)	حساس به حرارت	
استریلیزاسیون با درجه حرارت مرطوب (اتوکلاو)	مقاوم به حرارت	نیمه بحرانی
استریلیزاسیون با پلاسما استریلیزاسیون سرد (غوطه وری در محلولهای شیمیایی)	حساس به حرارت	
استفاده از مواد گندزدای متوسط	آلوده به خون	غیر بحرانی
مواد گندزدای پایین	بدون آلودگی به خون	

جدول ۵- مواد گندزدای سطح (بالا) (۹)

ملاحظات	زمان تماس	کاربرد	کارکرد	ماده یا روش گندزدایی
<p>- سمی است و باید به دقت شسته شود.</p> <p>- زمان مجاز نگهداری محدود است.</p> <p>- در محل استفاده، تهویه باید مناسب بوده و با رعایت نکات ایمنی، گندزدایی انجام شود. اگر تجهیزات در اتاق با تهویه ناکافی گندزدایی شوند، کارکنان در معرض بخارات غلیظ قرار می گیرند. در زمان حوادث ریزش مواد و یا استفاده از ظرف روبراز گندزدایی با غوطه‌وری نیز غلظت بالایی از گلوئارآلدئید در هوا ایجاد می شود. حداکثر غلظت این ماده در هوای محیط کار ۰/۰۵ ppm توصیه شده است.</p> <p>- برای حفظ اثر بخشی، باید از غلظت پیشنهادی سازنده استفاده شود و غلظت بکار برده شده، پایش شود.</p>	<p>بیش از ۲۰ دقیقه برای گندزدایی سطح بالا، بیش از ۱۰ ساعت برای استریلیزاسیون (یا توجه به توصیه‌های سازنده)</p>	<p>تجهیزات با تماس نیمه بحرانی</p>	<p>استریل کننده، گندزدایی سطح بالا</p>	<p>گلوئارآلدئید</p>
<p>- سمی است و باید به دقت شسته شود.</p> <p>- زمان مجاز نگهداری محدود است.</p> <p>- خطرات بهداشت شغلی کمتری دارد.</p>	<p>۱۲ دقیقه</p>	<p>تجهیزات با تماس نیمه بحرانی</p>	<p>گندزدایی سطح بالا</p>	<p>ارتو- فتالآلدئید ۰/۵۵ درصد</p>
<p>- برای فلزات خورنده است.</p> <p>- سمی است و باید به دقت شسته شود.</p> <p>- ابتدا باید سطوح را تمیز کرد، سپس گندزدایی نمود.</p> <p>- در صورت نگهداری در ظرف مات و دور از نور، می‌توان آن را هفتگی آماده کرد، در غیر این صورت باید روزانه تهیه شود.</p>	<p>بیش از ۲۰ دقیقه</p>	<p>کاربرد محدود برای وسایل نیمه بحرانی</p>	<p>گندزدایی سطح بالا</p>	<p>هیپوکلریت سدیم ۱۰۰۰ ppm (آب زاول با نسبت ترقیق یک به ۵۰)</p>
<p>- آب باید بطور روزانه تعویض شود.</p> <p>- ظرف باید به طور روزانه تمیز شود.</p> <p>- سطح آب در طی روز با اضافه کردن، تنظیم شود.</p>	<p>بیش از ۲۰ دقیقه</p>	<p>تجهیزات با تماس نیمه- بحرانی با تحمل رطوبت و گرما</p>	<p>گندزدایی سطح بالا</p>	<p>جوشاندن</p>

جدول ۶- مواد گندزدای سطح متوسط (۹)

ملاحظات	زمان تماس	کاربرد	کارکرد	ماده شیمیایی
- ابتدا باید سطوح را تمیز، سپس گندزدایی گردد. - در صورت نگهداری در ظرف مات و دور از نور، می‌توان آن را هفتگی آماده کرد، در غیر این صورت باید روزانه تهیه شود.	۱۰ دقیقه	سطوح	گندزدایی ضعیف و متوسط	هیپوکلریت سدیم ۵۰۰ ppm (آب ژاول) با نسبت ترقیق یک به ۱۰۰)
- ابتدا سطح را تمیز، سپس گندزدایی گردد.	تا زمان خشک شدن	سطوح	گندزدایی متوسط	الکل، ایزوپروپیل ۶۰-۹۰ درصد

جدول ۷- مواد گندزدای سطح پایین (۹)

ملاحظات	زمان تماس	کاربرد	کارکرد	ماده شیمیایی
- هیپوکلریت سدیم خاصیت پاک کنندگی ندارد، بنابراین برای کاربرد آن ابتدا باید سطوح را تمیز کرد و سپس گندزدایی نمود. - ترکیبات فنولی پوست را بی رنگ می‌کند و بر روی اشیایی که توسط کودکان استفاده می‌شود، نباید بکار برده شود.	۱۰ دقیقه	پاک سازی و گندزدایی روزانه سطوح	گندزدایی ضعیف	- ترکیبات آمونیوم چهارتایی - ترکیبات ساخته شده بر پایه پراکسید هیدروژن - هیپوکلریت سدیم ۵۰۰ ppm (آب ژاول با نسبت ترقیق یک به ۱۰۰) - ترکیبات فنولی

گندزدایی دمایی (پاستوریزاسیون) برای تجهیزات مقاوم در برابر گرما و بخار و تجهیزاتی که نیاز به استریل شدن ندارند مناسب است. با استفاده از گرما و آب در دمای بالا عوامل بیماریزا از بین می‌روند. سطح گندزدایی در این روش به دما و زمان تماس بستگی دارد.

جدول ۸- حداقل دمای سطحی و زمان مورد نیاز برای گندزدایی حرارتی (۹)

حداقل زمان مورد نیاز گندزدایی (دقیقه)	دما (درجه سلسیوس)
۱	۹۰
۱۰	۸۰
۳۰	۷۵
۱۰۰	۷۰

گندزدهایی که چند مورد استفاده متفاوت داشته باشند، باید ارزیابی شوند. نگهداری مناسب براساس دستور ذکر شده توسط کارخانه سازنده ضروری می باشد.

استفاده از گلو تار آلدئید باید تحت شرایط تهویه مناسب با تعداد تعویض هوا (۷ الی ۱۵ بار در ساعت) باشد. گلو تار آلدئید ۲ درصد، گندزدای مناسب با سطح گندزدایی بالا برای دستگاه ها و موادی که در مقابل گرما آسیب پذیرند، می باشد. زمان غوطه ورسازی در ماده گندزدا بیش از ۲۰ دقیقه لازم است. استفاده از این ماده گندزدا در آرایشگاه توصیه نمی شود.

در رابطه با گندزدایی وسایل علاوه بر موارد فوق توجه به نکات ذیل الزامی است:

- تمیز کردن یا گندزدایی ملزومات یکبار مصرف که با علامت بین المللی (♻) معرفی می گردند مطلقاً ممنوع می باشد.

- انواع مواد گندزدای مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به همراه شرکت های مورد تأیید در وب سایت سازمان غذا و دارو به آدرس www.fdo.ir قابل دسترس می باشد.

- در هنگام مصرف دقت گردد که فقط از محصولات استفاده گردد که دارای مجوز اداره کل دارو (کد ده رقمی IRC) بر روی برچسب آن باشد (۹).

ج) استریلیزاسیون

استریلیزاسیون فرایندی است که در آن همه انواع میکروارگانیسمها از جمله مقاومترین گونهها (اسپور باکتری ها) از بین می روند. این روش می بایست برای تمامی وسایل و تجهیزاتی استفاده شود که در تماس مستقیم با خون و یا بافت های استریل می باشند. فرآیند استریلیزاسیون با استفاده از روش های ذیل انجام می شود:

بخار با فشار بالا یا حرارت مرطوب (اتوکلاو)، حرارت خشک (آون)، استریل کننده های شیمیایی (محلول های گلو تار آلدئید یا فرمالدئید، گاز اتیلن اکساید، پراکسید هیدروژن) یا عوامل فیزیکی (پرتو گاما، پرتوی الکترونی). جهت دستیابی به اهداف استریلیزاسیون، این فرآیند به زمان تماس، درجه حرارت و در رابطه با استریلیزاسیون با بخار، فشار بالا نیاز دارد.

استریلیزاسیون با استفاده از روش بخار با فشار بالا از قدیمی ترین و متداول ترین روش های استریلیزاسیون وسایل پزشکی می باشد این روش نسبت به سایر روش ها ایمن تر، سریع تر و ارزان تر می باشد.

مراحل استریلیزاسیون با بخار

تمیز کردن و آلودگی زدایی:

- تمیز کردن و رفع آلودگی از سطح اقلامی که قرار است تحت فرایند استریلیزاسیون قرار بگیرند باید بلافاصله پس از استفاده از آنها صورت پذیرد.

- در صورت امکان، فردی مشخص باید مسئولیت پاکسازی و گندزدایی یا استریلیزاسیون را بر عهده بگیرد. این فرد باید برای این مسئولیت تحت آموزش قرار گرفته و در دوره های بازآموزی شرکت کند.

- دستورالعمل سازنده برای پاکسازی و گندزدایی یا استریلیزاسیون تجهیزات باید در محل آماده سازی مجدد قرار گیرد و اگر وسیله ای دستورالعمل پاکسازی نداشت، باید برای آن دستورالعمل مکتوب تهیه و با گذشت زمان مورد بازنگری قرار گیرد.

- کارکنان در زمان پاکسازی ابزار و وسایل باید از تجهیزات حفاظت فردی نظیر ماسک، دستکش، عینک ایمنی، گان و... استفاده نمایند.

- جهت اطمینان از تمیز شدن کامل باید تا حد امکان کلیه قسمتهای متصل به هم جدا شوند.
- برای جلوگیری از خشک شدن و چسبیدن بقایای مواد آلی به تجهیزات، باید آنها را پس از استفاده در اولین فرصت پاکسازی نمود.

- قبل از شروع پاکسازی، جهت جلوگیری از خشک شدن و چسبیدن بقایای مواد آلی به تجهیزات، در آب یا محلول آب و شوینده غوطه ور گردد.

بسته بندی

جهت بسته بندی اقلام از استریلیزاسیون باید از اجناسی استفاده گردد که نسبت به عامل استریل کننده نفوذ پذیر و نسبت به ورود میکروارگانیسم ها و آلودگی ها نفوذ ناپذیر باشد. (به طور مثال رول های بسته بندی دارای کاغذ نفوذپذیری بخار و پلاستیک نفوذناپذیر نسبت به میکروارگانیسم ها). مواد استفاده شده در بسته بندی باید نسبت به گرما، پارگی یا سوراخ شدن و سایر آسیب های فیزیکی مقاوم بوده و در عین حال مقرون به صرفه و در دسترس باشند.

برچسب زدن و آماده سازی

جهت تعیین مشخصات بسته های استریل شده از نوار چسب های مخصوصی استفاده می شود که نسبت به بخار آب حساس بوده و تغییر رنگ می دهند و بیانگر آن می باشد که بسته مورد نظر توسط بخار آب استریل شده است. برچسب های ردیابی بر روی قسمت خارجی بسته چسبانده

می شوند و مشخصات وسیله مورد نظر و تاریخ استریل بر روی آنها درج می شود. جهت آماده کردن اقلام تمیز شده برای استریلیزاسیون باید تا حد امکان کلیه قسمت های متصل به هم را جدا ساخته و از کنار هم قرار دادن آنها به صورت فشرده خودداری شود تا بخار به کلیه سطوح برسد.

فرایند استریلیزاسیون

طبق جدول ارائه شده توسط سازمان بهداشت جهانی (جدول ۹)، در اتوکلاوها فرآیند استریلیزاسیون در سه حالت انجام پذیر می باشد و اینکه چرا سه حالت برای آن انتخاب شده فقط به این دلیل است که وسایل مختلف در یکی از حالت های فوق قابلیت تحمل شرایط را داشته و انتخاب شرایط بستگی به توصیه سازنده، نوع وسایل دارد. البته در این جدول، زمان فقط شامل مرحله سیکل استریل و آن هم از زمان رسیدن به دما و فشار مطلوب در قسمت مرکزی بسته بندی بوده و زمان کل بستگی به حجم مخزن، مقدار بار و شرایط دستگاه دارد.

جدول ۹- شرایط استریلیزاسیون ارائه شده توسط سازمان بهداشت جهانی (۹)

درجه حرارت (سانتی گراد)	فشار (بار)	زمان (دقیقه)
۱۲۱	۱/۰۵	۱۵
۱۲۶	۱/۴	۱۰
۱۳۴	۲/۰۵	۳

در اتوکلاوهای اتوماتیک پس از اتمام سیکل استریلیزاسیون، گرما به طور خودکار قطع شده و فشار رو به کاهش می گذارد. اما در اتوکلاوهای غیر اتوماتیک باید کاربر پس از ۳۰ دقیقه جهت اقلام بسته بندی شده و ۲۰ دقیقه جهت اقلام باز منبع گرمایی را از دستگاه قطع کند. پس از اینکه نمایشگر فشار، عدد صفر را نشان داد درب دستگاه باز گردد تا بخار باقیمانده از محفظه خارج شود. ابزار و اقلام را تا خشک شدن کامل آنها باید در اتوکلاو باقی گذاشت که ممکن است تا ۳۰ دقیقه به طول انجامد. توجه شود که اگر اقلام به صورت مرطوب از دستگاه خارج شوند می توانند به سرعت و به راحتی میکروارگانیسم ها را از محیط دریافت کرده و دوباره آلوده شوند.

نگهداری اقلام استریل شده

بسته ها یا ابزار استریل شده و خشک شده را می بایست توسط وسیله استریل از درون دستگاه خارج کرده و روی سطحی استریل قرار داد تا اینکه دمای آنها کاهش یافته و به دمای محیط برسد

که این عمل ممکن است چند ساعت به طول انجامد و این کار باید قبل از مرحله نگهداری انجام شود. نگهداری صحیح وسایل استریل شده به اندازه فرایند استریلیزاسیون حائز اهمیت است. جهت اقلام بسته بندی شده، شرایط بهینه با حداقل دست خوردگی به آنها حاصل می شود. بسته ها تا زمانی که دست نخورده و خشک باقی بمانند می توانند استریل در نظر گرفته شوند. جهت ایجاد شرایط بهینه نگهداشت باید بسته های استریل در شرایط اتاق تمیز یعنی یک مکان خلوت، دارای تردد کم، دمای محیطی مناسب، خشک (با دارای رطوبت کم) و درون کابینت های دربسته قرار گیرند. در صورت عدم اطمینان در مورد استریل بودن و یا نبودن بسته ها باید آنها را آلوده در نظر گرفته و مجدداً استریل نمود. در صورت اتمام تاریخ انقضا و یا پاره شدن بسته ها باید بسته بندی مجدد صورت پذیرد زیرا کاغذ استریل شده امکان نفوذ مجدد بخار را نمی دهد.

جهت اقلام باز یا بسته بندی نشده

این اقلام را باید فوراً پس از اتوکلاو کردن استفاده نمود یا اینکه درون یک ظرف مخصوص دربسته و استریل حداکثر تا یک هفته نگهداری کرد و از نگهداری آنها در محل های غیراستریل و مکان های پر تردد اجتناب نمود.

استریلیزاسیون ابزار و لوازم آرایشگاه و پیرایشگاه

تجهیزات بحرانی یا می تواند به صورت یکبار مصرف، و یا تجهیزات مورد استفاده مجدد باشند که باید از پیش استریل شوند. موثرترین روش استریل کردن استفاده از گرمای مرطوب تحت فشار در زمان و درجه حرارت مشخص می باشد. استریل کننده بخار (اتوکلاو) برای این منظور مورد نیاز است.

همه تجهیزات قابل استفاده مجدد و نفوذ کننده به پوست، آلوده به خون و یا مایعات بدن توسط هر فرایند، یا تجهیزات مورد استفاده در روش های تماس با پوست، باید در اسرع وقت پس از استفاده و قبل از استفاده بر روی شخص دیگری تمیز و سپس استریل شوند. تمام تجهیزات قابل استفاده مجدد باید به طور کامل قبل از استریل کردن تمیز شوند این کار در روند استریلیزاسیون موثر است.

توجه: اجاق های مایکروفر (مایکروویو)، اجاق گاز تحت فشار، انکوباتور، اشعه ماوراء بنفش، آب جوش، پاک کننده اولتراسونیک و لوازم مشابه نمی تواند استریل کننده باشد. گندزدایی سوزن/ تیغ با مواد گندزدا قبل از استفاده نمی تواند استریل کننده این لوازم باشد.

- استفاده از انواعی از اتوکلاو برای استفاده همه وسایل و یا مواد یا در همه برنامه های کاربردی

که در آن ابزارهای بسته بندی شده (به عنوان مثال سوزن سوراخ کردن بدن و گوش، و لوله های تاتو) سترون می شود، مناسب نیست. تاییدیه کتبی باید نشان دهد که اتوکلاو برای چنین استفاده مناسب است. این تأیید کتبی را می توان تولید کننده اتوکلاو، یا توسط تولید کننده ابزار تهیه نمود.

- استریلیزاسیون با حرارت باید هر زمان که ممکن است انجام شود.
- برای پایش چرخه استریلیزاسیون نوار تست زمان و دما باید در واحد و یا بسته به عنوان شاخص دستگاه استریل کننده قرار گیرد.
- آزمون اسپور ماهانه باید توسط آزمایشگاه معتبر به منظور بررسی اثر هر دستگاه استریل کننده با حرارت انجام شود.

اتاقک اشعه فرا بنفش

برای گندزدایی و استریل کردن ابزار و تجهیزات مناسب نمی باشد زیرا قابلیت نفوذ در تمام قسمت های سطوح ابزار و تجهیزات را ندارد ولی استفاده از آن در اتاق نگهداری ابزار و تجهیزات تمیز و استریل بلامانع است. اشعه ماورای بنفش، جوشاندن و اولتراسونیک قابلیت استریل کردن ابزار و تجهیزات را ندارند و فقط بار میکروبی را کاهش می دهند.

۷-۱ گندزدایی ابزار

گندزدایی ابزار و وسایل در آرایشگاه و پیرایشگاه بسته به نوع وسایل از لحاظ بحرانی، نیمه بحرانی و غیر بحرانی باید انجام شود. قبل از گندزدایی، فرایند تمیز کردن باید انجام شود. جدول ۱ نحوه تمیز کردن وسایل مختلف را در آرایشگاه نشان می دهد. جداول ۲ و ۳ انواع گندزدا، نحوه کاربرد، سطوح گندزدایی را نشان می دهد.

۷-۱-۱ ابزار فلزی (تیز و برنده...)

ابزار فلزی تیز و برنده بسته به نوع استفاده باید گندزدایی و استریل شوند. ابزار بحرانی که وارد پوست می شوند (مثل سوزن تاتو، سوزن سوراخ کردن بدن) حتما باید استریل شده یا استریل خریداری شوند. برای استریل کردن لوازم مقاوم به حرارت از حرارت مرطوب (اتوکلاو) و حرارت خشک (فور) استفاده شود.

موثرترین روش استریل کردن استفاده از گرمای مرطوب تحت فشار در زمان و درجه حرارت مشخص می باشد. همه تجهیزات قابل استفاده مجدد و نفوذ کننده به پوست، آلوده به خون و یا مایعات بدن توسط هر فرایند، یا تجهیزات مورد استفاده در روش های تماس با پوست، باید در اسرع وقت پس از استفاده و قبل از استفاده بر روی شخص دیگری تمیز و سپس استریل شوند. برای وسایل نیمه بحرانی، وسایلی که با غشای مخاطی یا با پوست آسیب دیده در تماس هستند و یا آنهایی که اقلام استریل را نگه می دارد، گندزادهای سطح متوسط و بالا مانند ایزوپروپیل الکل، هیپوکلریت سدیم (سفید کننده خانگی)، گلوترآلدئید ۲ درصد، هیدروژن پراکسید ۶ درصد به کار می رود.

برای وسایل غیربحرانی، لوازمی که ممکن است در تماس با پوست سالم نباشد و یا برای کارهای روزمره خانه داری استفاده می شود، اقلامی که به ندرت با خون مایعات بدن، آلوده می شوند، مانند صندلی مشتری، میز و همچنین اقلامی که اغلب با خون و مایعات بدن، آلوده می شوند، مانند سیسم ماشین اصلاح، سینی ابزار کثیف، قاب موتور تاتو، گیره تاتو، بطری اسپری باید از گندزادهای سطح پایین مثل ترکیبات چهار ظرفیتی آمونوم یا ترکیبات فنلی به همراه یک دترجنت استفاده شود. جدول ۳ کاربرد مواد گندزدا برای وسایل مختلف در آرایشگاهها و پیرایشگاهها را نشان می دهد.

۷-۱-۲ ابزار و وسایل پلاستیکی

برای ابزار پلاستیکی به دلیل حساس بودن در برابر حرارت، از حرارت خشک مثل فور نمی توان برای استریل کردن آنها استفاده نمود و باید با استفاده از محلول های شیمیایی استریل شوند.

۷-۱-۳ وسایل مکانیکی و برقی

وسایل مکانیکی و برقی بسته به نوع استفاده باید گندزدایی شوند. جدول ۱ نحوه تمیز کردن وسایل مختلف از جمله وسایل مکانیکی و برقی را در آرایشگاه نشان می دهد.

۷-۲ گندزدایی سطوح

تمیز کردن معمول محیط کار مهم است زیرا گرد و غبار، خاک و میکروارگانیسم ها بر روی سطوح ته نشین شده و می تواند عفونت را منتقل کند.

۷-۳ تمیز کردن سطوح محیطی

به عنوان یک قاعده کلی، مواد شوینده با pH خنثی و آب برای تمیز کردن همانطور که در جدول ۱۰ مشخص شده است، مورد نیاز است.

جدول ۱۰- تمیز کردن و گندزدایی سطوح کار(۱)

موارد استفاده	ماده جهت تمیز کردن	رقیق سازی	فرایند
کف سالن، روی میز	ماده شوینده با pH خنثی و آب	براساس دستور سازنده	تمیز کردن با پارچه نم دار و خشک کردن
توالت، سینک ها، حوضچه آب و غیره	ماده شوینده با pH خنثی و آب. ماده شوینده با پایه فنلی ممکن است مفید باشد.	براساس دستور سازنده	شستن به طور کامل و اجازه دادن تا خشک شود.
لکه کوچک خون	ماده شوینده با pH خنثی و آب	براساس دستور سازنده	تمیز کردن قطره خون خیلی سریع، شستن سطح آلوده و اجازه دادن تا خشک شود
لکه بزرگ خون	- ماده شوینده با pH خنثی و آب و به دنبال آن - محلول سفید کننده (هیپوکلریت سدیم)	- براساس دستور سازنده - ۱۰ میلی لیتر سفید کننده در یک لیتر آب (۵۰۰ ppm)	با پارچه خون ریخته شده را به دقت برداشته، منطقه را با آب و ماده شوینده شستشو دهید.

۸- مشکلات تاتو، خالکوبی، میکروویگمنتیشن و رفتارهای غیر ایمن

در گذشته افراد به دلیل تمایلات فرقه ای و مذهبی یا بیان عقیده ای خاص، تاتو می کردند. اما در سال های اخیر تاتو جنبه زیبایی پیدا کرده است و اکثر جوانان در نقاطی از بدن خود تاتو می زنند. در حالی که همین کار به ظاهر ساده می تواند عوارض ناخوشایندی برای آنها دربرداشته باشد و مشکلات فراوانی را برای سلامتی آنها ایجاد کند.

اکثر علاقمندان تاتو از خطر انتقال بیماری های خطرناک عفونی از طریق تاتو بی اطلاع هستند. نتایج تحقیقات نشان می دهد که تاتو می تواند یکی از روش های انتقال هپاتیت به خصوص هپاتیت C باشد. افرادی که خالکوبی می کنند ۹ برابر بیشتر از سایر افراد در معرض خطر ابتلا به هپاتیت C قرار دارند، در حالی که در افراد بدون خالکوبی و تاتو این بیماری بسیار کمتر مشاهده می شود. همچنین سایر بیماری های عفونی مثل هپاتیت B، سیفلیس، جذام و سل نیز می توانند از طریق تاتو منتقل شوند (۱۰).

استریل کردن نامناسب وسایل تاتو و به کار بردن رنگ های آلوده، به راحتی می تواند زمینه ایجاد عفونت را در فرد ایجاد کند. معمولا تاتو کارها برای انجام عمل تاتو، یا خوب تعلیم ندیده اند و یا اصلا دوره ای را نگذرانده و اغلب نمی دانند که چطور وسایل خود را در شرایط بهداشتی نگه داشته تا از انتقال بیماری های خونی مانند هپاتیت و یا حتی ایدز جلوگیری کنند (۱۰ و ۱۱).

گذشته از بحث استریل کردن لوازم تاتو، اغلب رنگ هایی که برای این کار استفاده می شوند خطرناک هستند. بنابر نتایج تحقیقات ۳۰۰ ترکیب رنگی مختلف که برای تاتوهای رنگی استفاده می شوند حاوی ترکیبات سمی است که می توانند عوارض جانبی خطرناکی مانند التهابات پوستی و حتی غده های سرطانی را به دنبال داشته باشند (۱۰ و ۱۱).

۸-۱ بیماری ها و مشکلات ایجاد شده توسط عمل تاتو

- بیماریهای خونی

اگر تجهیزاتی که برای تاتو به کار می روند آلوده به خون افراد آلوده به بیماری باشد بیماریهایی نظیر هپاتیت B، C، کزاز و ایدز را منتقل می کند.

- بیماری های پوستی

ممکن است در اثر تزریق برآمدگی (گرانولوم) هایی در اطراف محل تاتو ایجاد شود به خصوص اگر جوهر تاتو قرمز رنگ باشد. تاتو همچنین ممکن است باعث تورم شدید و یا ایجاد زخم شود.

- عفونت های موضعی

تاتو می تواند باعث عفونت های باکتریایی موضعی شود. علائم عفونت عبارتند از قرمزی، گرمی، تورم و چرک همچنین عفونت های پوستی مقاوم به آنتی بیوتیک در این وضعیت نیز شایع است که منجر به ذات الریه و عفونت های خونی می شود.

- واکنش های آلرژیک

رنگ های تاتو به خصوص رنگ قرمز در مواردی منجر به واکنش های آلرژیک پوست و در نتیجه تولید کهیر و خارش در محل تاتو می شود. این واکنش حتی ممکن است سال ها بعد از انجام تاتو ظاهر شود.

- مشکلات تصویر برداری با تشدید مغناطیسی (MRI)

در موارد بسیار نادر تاتو در صورتی که فرد تحت تاثیر تصویر برداری با تشدید مغناطیسی قرار بگیرد ممکن است باعث بروز زخم و سوختگی موضعی شود، در بعضی موارد رنگدانه های تاتو کیفیت تصویر برداری با تشدید مغناطیسی را تحت تاثیر قرار می دهند (۱۰).

روشهای پاک کردن تاتو عبارتند از:

(۱) عمل لیزیک

که طی آن اشعه لیزر به سطح پوست وارد می شود که رنگدانه های تاتو توسط آن تخریب می شود. این فرایند باعث التهاب خفیف پوست می شود باید توجه داشت که در مواردی شاید لازم باشد درمان های زیادی برای زدودن کامل تاتو انجام گردد و با این حال تاتو به طور کامل برطرف نشود. پاک کردن تاتو با استفاده از لیزر هم می تواند مشکلاتی را به همراه داشته باشد با استفاده از لیزر کریستال های رنگی تاتو خرد می شوند و این ذرات از طریق سیستم ایمنی حمل و در بهترین حالت موجود خارج می شوند البته این امکان نیز وجود دارد که این ذرات به عوامل سرطان زا تبدیل شوند (۱۰).

(۲) پوست خراشی

در این فرایند سطح پوست حاوی تاتو را خراش می دهند تا رنگدانه ها خارج شود. این کار دردناک نیست ولی ایجاد زخم می کند.

(۳) جراحی

در این فرایند محل تاتو شده را به طور کلی با عمل جراحی برداشته می شود و دو لبه پوست را بخیه می زنند که باعث ایجاد زخم می شود. از بین بردن تاتو باید تحت نظر یک متخصص پوست و در مراکز معتبر انجام گردد.

تاتو لب

متاسفانه در سال‌های اخیر بسیاری از آرایشگران اقدام به انجام تاتو می‌کنند و تاتوی لب، خط چشم و خط لب به یکی از اصلی‌ترین منابع درآمد آرایشگاه‌ها تبدیل شده است. روز به روز شیوه جدیدتری هم استفاده می‌شود. در تاتوی لب با استفاده از رنگ قرمز، به لب رنگ می‌دهند. استفاده از این نوع تاتوها بیشتر از تاتوهای طرح روی بدن شایع شده است (۱۰).

۸-۲ عوارض تاتو

بزرگترین مشکلی که بعد از انجام تاتو رخ می‌دهد، حس پشیمانی است. گاهی فرد بعد از گذشت مدتی تصور می‌کند که این تاتو دیگر زیبا نیست و می‌خواهد آن را از بین ببرد، که از بین بردن تاتو مشکلات فراوانی را ایجاد خواهد کرد. به طور کلی عارضه‌های تاتو عبارتند از: پشیمانی، ایجاد آلرژی، ابتلا به انواع عفونت‌ها، عوارض پوستی و واکنش تحریکی.

ایجاد آلرژی

این آلرژی با علائمی مثل قرمزی و خارش خود را نشان می‌دهد، که در صورت مشاهده این عوارض بلافاصله باید به پزشک متخصص پوست مراجعه کرد، گاهی نیز سال‌ها بعد از انجام تاتو، پوست دچار التهاب و قرمزی در ناحیه تاتو می‌شود که به این واکنش اصطلاحاً واکنش جسم خارجی گفته می‌شود.

آلرژی به رنگ‌های تاتو در لب و به ویژه چشم از انواع آلرژی‌های خطرناک به شمار می‌رود و ابتلا به ایدز، هیپاتیت و تبخال از بدترین عوارض این عمل است.

علاوه بر این احتمال ایجاد واکنش سارکوئید و وجود دارد که می‌تواند سیستم ایمنی بدن را به طور عمومی درگیر کند و حتی باعث تورم غده‌های لنفاوی ریه شده و ایجاد بیماری و خیم سارکوئیدوز نماید. عوارض تاتو حتی ممکن است چند سال بعد از انجام تاتو به سراغ فرد بیاید.

در اکثر موارد افراد از رنگ هم‌رنگ پوست به عنوان پوشاندن تاتو استفاده می‌کنند و وانمود می‌کنند که تاتو را پاک کرده‌اند، در صورتی که آنها تنها رنگ زیرین را استتار کرده‌اند، وقتی فردی از رنگ قهوه‌ای کم رنگ یا کرم رنگ (رنگ پوست) برای پاک کردن تاتو استفاده کرده باشد، دیگر برای پاک کردن آن نمی‌توان از لیزرهای معمولی استفاده کرد، زیرا این رنگ‌ها در برخورد با لیزر اکسیده شده و تغییر رنگ می‌دهند و حتی گاهی سیاه می‌شوند و این تغییر رنگ طی چند روز بارزتر می‌شود و در نهایت پاک کردن آنها بسیار مشکل می‌شود (۱۰ و ۱۱).

رنگ های سیاه و قهوه ای پر رنگ معمولا به لیزر جواب مثبتی می دهند و به راحتی پاک می شوند، اما اغلب پاک کردن رنگ های قرمز با مشکلاتی همراه می شود. پاک کردن رنگ های سبز و آبی نیز ممکن است با مشکلاتی مواجه شود. بنابراین وقتی درمان موثر واقع خواهد شد که از لیزر مخصوص همان رنگ برای پاک کردن تاتو استفاده شود (۱۰ و ۱۱).

گاهی به دلیل عدم رعایت مسائل استریل و بهداشتی و استفاده از سوزن های آلوده خطر ابتلا به بسیاری از بیماری های عفونی مثل ایدز، انواع هپاتیت ها افزایش پیدا می کند. گاهی نیز برخی عفونت ها مثل عفونت تبخال در اثر انجام تاتو فعال می شود که همین امر می تواند باعث ایجاد جوش و اسکار و عارضه در ناحیه تاتو شود.

وقتی رنگ کاملا پاک نمی شود، سیستم دفاعی بدن به مقابله با این جسم خارجی که همان رنگ است می پردازد، وقتی سیستم دفاعی بدن وارد عمل می شود، پاک کردن ذرات رنگ دیگر کار راحتی نیست و بیمار مجبور می شود مرتبا از داروهای کورتونی و داروهای ضد التهابی به صورت موضعی و تزریقی در داخل ضایعه یا به صورت خوراکی استفاده کند و این مسئله می تواند فرد را با مشکلات متعددی مواجه کند (۱۰ و ۱۱).

در تاتوی موقت معمولا از حنای سیاه رنگ یا رنگ های دیگر به صورت موضعی و سطحی استفاده می شود و رنگ روی سطح پوست قرار می گیرد، اما همین رنگ می تواند واکنش های آلرژیک شدید ایجاد کند و با علائمی نظیر تورم، قرمزی و خارش شدید ایجاد کند. با وجود اینکه تاتو موضعی و سطحی است اما باید برای درمان عارضه های آن از داروها، کرم ها و پمادهای ضد التهابی استفاده کرد و تا زمانی که رنگ از روی پوست برداشته نشود، مشکل برطرف نخواهد شد.

در تاتوی مخاط نیز احتمال بروز همان عوارضی که در تاتوی روی پوست گفته شد، وجود دارد. علاوه بر این چون از رنگ قرمز استفاده می شود، احتمال رخداد آلرژی وجود دارد. شاید این اتفاق به ندرت صورت گیرد، اما وقتی ایجاد شد، رهایی از دست آن آسان نیست، زیرا پاک کردن رنگی که داخل مخاط لب شده بسیار مشکل است و حتی در برخی موارد غیرممکن می شود.

قبل از ورود لیزرها، اغلب از روش های جراحی برای پاک کردن تاتوها استفاده می شد که متأسفانه این روش ها باعث ایجاد جوشگاه ها و اسکارهای شدیدی روی پوست می شدند. هر چه تزریق سطحی تر باشد، پاک کردن آن راحت تر است (۱۰ و ۱۱).

۸-۳ رهنمودهای بهداشتی قبل از تاتو و میکروپیگمنتیشن

برای جلوگیری از آلودگی ثانویه از محیط کار:

- فقط از سوزن های استریل، یک بار مصرف و قابل دفع باید استفاده شود.
- قبل از استفاده از قوطی رنگ که به صورت فله عرضه می شود (به عنوان مثال تعداد زیادی از قوطی رنگ در یک کیسه)، قوطی رنگ شخصی باید تمیز شده و با یک گندزدای متوسط (مثل ایزوپروپیل الکل ۷۰٪-۹۰٪) به مدت ۱۰ دقیقه گندزدایی شود.
- سوزن ها متصل به نوار سوزن، باید قبل از استریل کردن تمیز شوند (به عنوان مثال استفاده از پاک کننده اولتراسونیک).
- همه قوطی رنگ یکبار مصرف باید بلافاصله پس از هر مشتری در سطل پسماند دفع شود. هر رنگ باقیمانده باید به دور انداخته شود. در صورت نیاز به رنگ اضافی از یک قوطی رنگ جدید استفاده شود.
- همه قوطی های رنگ قابل استفاده مجدد باید بین مشتریان استریل شوند. رنگ های یکبار مصرف ترجیح داده می شوند. قوطی رنگ (نگهدارنده قوطی رنگ) باید با گندزدای سطح بالا، گندزدایی شود.
- مایع مورد استفاده برای شستشو بین رنگ باید در ظرف یکبار مصرف قرار گیرد. مایع و ظرف باید بعد از هر مشتری دور انداخته شود.
- تعداد کافی از بافت یا دستمال مرطوب مورد نیاز برای استفاده در طول یک روش تاتو باید قبل از شروع سرویس توزیع شده باشد. هرگونه و یا بافت ها و دستمال مرطوب استفاده نشده در طی عمل، پس از هر مشتری باید دور ریخته شود.
- تاتو در فاصله پانزده سانتیمتری از پوست ملتهب شده یا پوست آلوده، و یا پوست با بثورات جلدی نباید انجام شود (۱۰، ۸، ۱۱).

۸-۴ رهنمودهای بهداشتی بعد از تاتو و میکروپیگمنتیشن

- توجه: هرگونه حمل و نقل و دستکاری سوزن های استفاده شده در هر روش، مانند جداسازی قطعات نوار سوزن از سوزن ها، افزایش خطر ابتلا به فرو رفتن سوزن برای کارکنان وجود دارد.
- کل نوار سوزن (یعنی میله سوزن با سوزن متصل به آن) باید بلافاصله بعد از استفاد در ظرف مخصوص اشیاء تیز و برنده انداخته شود. سوزن استفاده شده و میله سوزن که به کار گرفته نشده

باید دور انداخته شود (۸،۱۰ و ۱۱).

- اگر یک ماشین تاتو که برای رنگ کردن میکرو استفاده نمی شود، نگهدارنده سوزن در دستگاه می تواند یکبار مصرف باشد و یا تمیز شده و سپس استریل و دوباره از آن استفاده شود.
- هرگونه مواد باقیمانده باید دور ریخته شود. این مواد نباید به ظروف اصلی خود بازگردانده و برای مشتری دیگر استفاده شود.
- به مشتریان باید اطلاعات شفاهی و کتبی در مورد تاتو و روش های مراقبت از خود داده شود، مانند:

الف) مراقبت مناسب پس از تاتو

ب) تمیز کردن دست ها بلافاصله قبل از دست زدن به منطقه تاتو

ج) زمان بهبود مورد انتظار محل

د) عوارض احتمالی و نشانه های آنها و علائم

ه) توصیه های لازم در مورد چگونگی مقابله با قرمزی خفیف، درد و تورم

ی) پیشنهاد مشاوره با یک پزشک خانواده اگر مشکل در عرض ۲۴ ساعت بهبود نیافت (۸،۱۰ و ۱۱).

۸-۵ روش میکروپیگمنتیشن

روش میکروپیگمنتیشن یک روش جدید می باشد. ماهیت عمل میکروپیگمانتاسیون که در آن رنگدانه ها به وسیله سوزن (کارتریج) به زیر پوست (لایه اپیدرمیس) انتقال می یابد. رعایت بهداشت فردی برای کاربر و همچنین مشتری امری الزامی و حیاتی می باشد و در صورت عدم توجه کافی به آن سلامت کاربر و مشتری را به مخاطره جدی خواهد انداخت (۸،۱۰ و ۱۱).

میکروپیگمنتیشن، کاشت رنگدانه های ایمن در قسمت فوقانی لایه اپیدرمیس پوست است. این تکنیک در حال حاضر بیشتر در آرایش دائم کاربرد دارد. تفاوت این روش با تاتو در روش اجرای آن و همچنین بدون درد و خونریزی بودن آن است که در نتیجه التهاب کمتری را در افراد ایجاد می کند. در گذشته فردی که تاتو انجام می داد ممکن بود تا مدت ها از فعالیت ها روزانه خود دور شود یا نتواند در اجتماع ظاهر شود ولی در این روش رنگدانه، بسته به نوع پوست و ویژگی های بدن افراد، التهاب و زخم بسیار کم است (۱۲).

۹- بهداشت محیط آرایشگاه و پیرایشگاه

بهداشت محیط آرایشگاه و پیرایشگاه باید مطابق دستورعمل اجرایی بازرسی بهداشتی از آرایشگاه مردانه، زنانه و سالن های زیبایی آئین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۱۳ مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی باشد (۲۰ و ۴).

- دمای هوای آرایشگاه می بایست حدود ۲۴ درجه سلسیوس و رطوبت نسبی آن در محدوده ۵۰-۳۰ درصد باشد.

- درب و پنجره باید سالم و پنجره های بازشو مجهز به تور سیمی ضدزنگ باشد.

- آب سالم به میزان کافی تامین شود.

- برای تمیز کردن از شیوه های مناسب استفاده شود برای مثال برای کف راهروها و کف اتاق ها از تی مخصوص نمدار حاوی گندزدا استفاده شود.

- تجهیزات و روش های مناسب برای مدیریت فاضلاب و نیز پسماندها (مطابق با قانون پسماند) وجود داشته باشد.

- کارکنان آرایشگاه موظفند کارت بهداشتی معتبر داشته باشند.

- کارکنان آرایشگاه باید ملبس به روپوش با رنگ روشن بوده و بهداشت فردی را کاملا رعایت نمایند.

- هر یک از کارکنان آرایشگاه باید حوله و صابون اختصاصی داشته باشند.

- وجود کمد لباس برای هر یک از کارکنان آرایشگاه الزامی است.

- استعمال دخانیات در آرایشگاه ممنوع می باشد.

- وجود جعبه کمکهای اولیه با تمام وسایل و لوازم مربوطه در آرایشگاه الزامی می باشد.

- وجود کپسول و یا هر وسیله دیگر اطفاء حریق و ارائه آموزش کافی برای پرسنل مربوط جهت استفاده از آن در آرایشگاه الزامی است.

- شیرهای برداشت آب باید سالم و بدون نقص باشد.

- قفسه نگهداری وسایل باید تمیز و قابل نظافت بوده و فاصله کف آن از زمین حداقل ۲۰ سانتیمتر باشد.

- سیستم روشنایی کافی و بدون نقص باشد.

- آرایشگاه بایستی دارای تهویه مناسب و کافی باشد.

۹-۱ فضای عمومی

قبل از طراحی، ساخت و ساز، نوسازی گسترده و بهره برداری، لازم است که طرح ساختمانی با مقیاس معین و مشخص جهت بررسی و تایید بازرس بهداشت رسم شود. فضای عمومی آرایشگاهها و پیرایشگاهها باید دارای مشخصات زیر باشد:

- خدمات و تسهیلات شخصی باید به طور کامل توسط پارتیشن یا دیوار از زمین تا سقف از هم جدا شود. این تسهیلات شخصی شامل اتاق برای سکونت کارکنان، اتاق جهت تهیه و سرو غذا، و یا هر مورد ناسازگار با کسب و کار می باشد که ممکن است باعث آلودگی بالقوه سطوح کار شود.
- برای جلوگیری از آلودگی ثانویه مرکز خدمات شخصی باید طوری طراحی شود که فضای کافی (مثلا ۵۰ متر مربع از فضای طبقه برای هر ایستگاه کار)، و تسهیلات کافی برای به حداقل رساندن خطر آلودگی ثانویه وجود داشته باشد. برخی از فعالیت های خدمات شخصی (برای مثال اصلاح بدن) ممکن است به منطقه جداگانه "پاک" و "کثیف" نیاز داشته باشد (۱۳).

"منطقه پاک" و یا ایستگاه کاری جایی است که در آن فقط بسته های استریل شده و تجهیزات تمیز نگه داشته و استفاده می شود. "منطقه کثیف" منطقه آلوده مکانی که سینک شستشو و ظروف نگهداری برای تمیز کردن، گندزدایی و یا استریل کردن ابزار وجود دارد.

- در جایی که مشتریان ممکن است خدمات خصوصی درخواست کنند (به عنوان مثال خدمات ماساژ، خدمات اصلاح بدن) باید مکانی وجود داشته باشد که از دید عموم به دور باشد. امکانات یا ایستگاههای کاری چندگانه باید به وسیله ساخت و ساز پارتیشن از هم جدا شود (۱۳).

- کف، دیوارها و سقف در مناطق ایستگاه کاری و دستشویی باید صاف و غیر قابل نفوذ، با دوام و به راحتی قابل شستشو باشد.

- برای برخی از خدمات شخصی (به عنوان مثال اصلاح بدن، خالکوبی و تاتو) دیوارها، کف ها و سقف دارای رنگ روشن بوده تا کثیفی، چرک و آلودگی به آسانی تشخیص داده شود.

- میزها، کمد ها و کابینت باید صاف و غیر قابل نفوذ و با دوام ساخته شده و به آسانی قابل تمیز کردن باشند.

- مبلمانی که در ارائه خدمات شخصی (به عنوان مثال صندلی آرایش، تخت درمان) باید از مواد غیر قابل نفوذ که به راحتی قابل تمیز کردن باشد، ساخته شود. استفاده از مبلمان غیر قابل نفوذ که به راحتی قابل تمیز کردن باشد در مناطق پذیرش مشتری نیز مناسب است.

- لوله کشی و شیرآلات باید مطابق با قوانین و مقررات لوله کشی ساختمان های مسکونی باشد.

- در صورتی که در یک آرایشگاه صندلی های متعدد آرایش وجود دارد به تعداد کافی سینک دستشویی لازم است (به طور مثال ۱ دست سینک شستشو برای ۳ آرایشگر)(۱۳).
- برای سینک دستشویی باید با آب سرد و گرم فراهم شود و باید تنها برای شستن دست اختصاص داده شود. نصب و راه اندازی شیر خودکار (بدون نیاز دست جهت باز کردن آن) برای جلوگیری از آلودگی مجدد دست مناسب می باشد.
- سیستم برق کشی باید مطابق با قوانین کشوری ساخت و ساز ساختمان باشد.
- مرکز خدمات شخصی باید به اندازه کافی برای انجام وظایف دارای نور کافی باشد (به عنوان مثال ۵۰ تا ۱۰۰ فوت کندل برای سطح ۳ فوتی یا ۱ متری)(۱۳).
- در مورد کارهایی که در آن کاربر در یک اتاق کوچک در مرکز خدمات شخصی محصور شده، اطمینان حاصل شود که اتاق راه دسترسی در مواقع اضطراری را داشته باشد(۱۳).

۹-۱-۱ محل کار

- محل کار شامل هر گونه صندلی ها، نیمکت ها، سینک ها و دیگر تجهیزات لازم برای انجام عمل آرایش مو می باشد که باید:
- نور کافی داشته باشد و به خوبی تهویه شود.
- فضای ذخیره سازی کافی برای تجهیزات و ابزار و لوازم وجود داشته باشد.
- فضای کافی برای اطمینان از جدا بودن تجهیزات تمیز و کثیف وجود داشته باشد.
- تسهیلات و الگوی جریان برای جلوگیری از آلودگی مجدد تجهیزات آماده استفاده وجود داشته باشد.
- تجهیزات در محل مشخص به صورت ایمن جهت به حداقل رساندن خطر آسیب قرار گرفته و ذخیره گردد.

ساختار لوازم و اتصالات

- پوشش کف، دیوارها، سقف، ففسه، اتصالات و مبلمان ها باید از مواد مناسب تهیه و صاف، نفوذناپذیر و به راحتی قابل تمیز شدن باشند. کفپوش باید از یک رنگ روشن بوده تا شناسایی آسان مشاهده مواد نوک تیز و برنده راحت باشد. استفاده از موکت در آرایشگاه توصیه نمی شود.
- سینک دارای شیر آب سرد و گرم تهیه شده از طریق یک خروجی واحد، به علاوه صابون و یا مواد شوینده، و دستمال کاغذی یکبار مصرف باید محل آرایش وجود داشته باشد. استفاده از این

سینک برای شستن مو و شستن دست ها قبل از آرایش مو قابل قبول است. لوازم آرایشگاه آغشته شده به خون می تواند توسط آرایشگر در سینک شسته شود. سینک شستن مو برای شستن دست پس از قرار گرفتن در معرض خون و یا مایعات بدن، یا برای شستن ظروف مناسب نیست. سینک باید برای شستن دست ها در دسترس باشد.

شستن ظروف مواد غذایی

آرایشگاه و پیرایشگاه محل تهیه مواد غذایی نیست، با این حال برای شستن لیوان آب، فنجان، ظروف و کارد و چنگالی که استفاده می شود، بهتر است از ماشین ظرفشویی یا سینک با شیر آب سرد و گرم استفاده شود.

۹-۲ حوله، پیش بند، لباس قابل شستشو

- از پارچه کتانی تمیز برای هر مشتری استفاده شود. پارچه یکبار مصرف و قابل دفع برای دور کردن هر مشتری توصیه می شود.

- ملحفه تمیز، حوله، لباس، پیش بند و غیره باید در محل تعیین شده (قفسه های طراحی شده برای این منظور)، برای جلوگیری از آلودگی ثانویه ذخیره شود.

- همه لباس های چرک، حوله ها و لباس های دیگر را باید در یک ظرف مناسب جدا از لباس تمیز و حداقل یک بار در هفته (و یا بیشتر در صورت لزوم) با آب گرم و مواد شوینده و یا به لباسشویی و خشک شویی جهت شستشو داده شود.

- اگر یک پیش بند یا پوشش محافظ به دور گردن مشتری مورد استفاده قرار می گیرد یک نوار گردن یا دستمال باید برای حفظ پیش بند از تماس مستقیم با پوست مشتری مورد استفاده قرار گیرد (۱۳).

- منسوجات از قبیل حوله باید در ماشین لباسشویی خانگی یا ماشین های لباسشویی تجاری شسته شود. که خشک کن باید در داغ ترین حالت دما تنظیم شود.

۹-۳ تهویه در آرایشگاه و پیرایشگاه

کیفیت هوای داخل آرایشگاهها و پیرایشگاهها یکی از مهمترین عوامل محیطی، که می بایست توجه خاصی به آن شود زیرا تأثیر چشمگیری بر سطح آسایش مراجعه کنندگان و پرسنل این مراکز دارد (۱۳).

هوای داخل ساختمان و محل کار باید عاری از بوهای نامطبوع، مقادیر غیربهداشتی میکروارگانیسم ها، آلرژن ها و آلاینده های شیمیایی باشد. طراحی تهویه باید طوری باشد تا از تغییرات زیاد درجه حرارت، ایجاد ناراحتی و عدم آسایش جلوگیری نماید (مقدار هوای تازه مورد نیاز برای هر فرد در دقیقه ۲۸۳ لیتر می باشد). بنا به تعریف تهویه مطبوع، تهیه هوای تازه با درجه حرارت مناسب برای از بین بردن بو و آلودگی های هوا می باشد.

کیفیت هوا می بایست از نظر درجه حرارت، رطوبت و میزان آلاینده های ذره ای و گازی هوا در حد مطلوبی باشد. کیفیت هوای مطلوب ریسک انتقال عوامل خطر را از طریق هوا کاهش می دهد. برای گرم کردن استفاده از سیستم حرارت مرکزی ارجح می باشد و استفاده از بخاری های بدون لوله خروج دود و بدون کاربراتور ممنوع است.

استفاده از سیستم تهویه یا تهویه مطبوع (HVAC)^۱ در آرایشگاهها مناسب باشد. سیستم تهویه می بایست به نحوی طراحی گردد که همواره حرکت هوا از محلی که کیفیت بهتری دارد به محلی که کیفیت هوای نامطلوبی دارد صورت پذیرد (۱۳).

طبق قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات مصوبه مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۸۵، ماده ۱۳، تبصره ۱، کشیدن سیگار در اماکن عمومی ممنوع و مشمول جریمه نقدی می باشد. بنابراین به منظور حفظ حقوق مشتریان و تامین سلامت آنها در برابر زیان ها و بیماری های ناشی از استعمال دخانیات، استعمال هر نوع سیگار و مواد دخانی در آرایشگاهها ممنوع است. متصدیان موظفند تابلوی ممنوعیت مصرف دخانیات را به تعداد مناسب در محل های قابل رویت، نصب نمایند و ممنوعیت استعمال دخانیات را در اماکن عمومی یادآور شوند.

در اماکن عمومی مثل آرایشگاهها یک سیستم تهویه مکانیکی به منظور دستیابی به حداقل ۱۵ فوت مکعب (۰/۴۲ متر مکعب) هوای تمیز در هر دقیقه به ازای هر نفر لازم است. تقریباً یک سوم هوای باز چرخش شده باید هوای آزاد تمیز باشد.

میزان تهویه و گردش هوای مورد نیاز

به عنوان یک رهنمود حداقل میزان تعویض هوا در ساعت، ۶ بار، رطوبت نسبی ۵۰-۳۰ درصد و درجه حرارت بهینه ۲۴ درجه سانتیگراد توصیه می شود. سیستم تهویه باید مطابق با قوانین کشوری

^۱ Heating Ventilation and Air Conditioning: HVAC

ساخت و ساز ساختمان باشد.

۹-۴ سرویس های بهداشتی

- رعایت ضوابط بهداشتی برای سرویس های بهداشتی کارکنان به تعداد مناسب ضروری می باشد:
- کف توالت دارای شیب مناسب به سمت کاسه توالت باشد.
 - مجهز به سیفون باشد.
 - مجهز به سطل زباله درب دار و قابل شستشو بوده و روزانه تخلیه شود.
 - از ورود حشرات و جوندگان به داخل توالت باید جلوگیری شود.
 - از روشنایی مناسب استفاده شود.
 - توالت ها باید دارای شترگلو باشند.
 - حداقل عرض توالت ۸۰ سانتیمتر و حداقل طول آن ۱ متر باشد.
 - توالت باید دارای شیر آب با شیلنگ برداشت آب باشد.
 - کلیه پنجره ها باید مجهز به توری ضد زنگ باشند.
 - شستشو و گندزدایی توالت ها باید به طور منظم و روزانه انجام گیرد (۱۲).

۹-۵ تعمیر و نگهداری از ساختمان ها و تجهیزات

- محل، تجهیزات و مبلمان باید تمیز نگهداری شود.
- ابزار و تجهیزات باید در ظروف تمیز، خشک و پوشیده شده ذخیره و یا در سطوحی که آنها را از آلوده شدن محافظت می کند، قرار داده شوند.
- انجام اعمالی مانند اپیلاسیون (یک روش حذف موهای بدن مشابه روش های الکترولیز و لیزر) و... در شرایط محیطی مناسب.
- در زمان انجام کار باید صابون و دستمال کاغذی یکبار مصرف در هر طرف سینک شستشو قرار داده شود. صابون مایع باید در ظروفی ذخیره شود که یکبار مصرف هستند و یا اگر از ظروف قابل استفاده مجدد استفاده می گردد، قبل از پر کردن مجدد صابون مایع باید به طور کامل شسته شده و گندزدایی شود.
- استفاده از لامپ های نور خورشید (شامل تخت های برنزه کردن) باید مطابق با مقررات کشوری دریافت پرتو باشد. متصدیان سالن برنزه کردن پوست، باید قبل از خرید هر وسیله جدید و یا

تجهیزات جایگزین لامپ های تخت های برنزه این تجهیزات را با قوانین کشور تطبیق دهد و مجوزهای لازم را از وزارت بهداشت دریافت نماید. (۳).

- مبلمان که در تماس با پوست سالم مشتری قرار می گیرد باید با پارچه کتان تمیز شسته شده یا از مواد یک بار مصرف مورد تایید قبل از هر مشتری پوشش داده شود (به عنوان مثال تخت ماساژ درمانی) تخت درمان و مبلمان مورد استفاده در روش های تهاجمی (مانند تاتو، سوراخ کردن، الکترولیز) باید تمیز و قبل از هر بار استفاده با مواد گندزدای سطح پایین گندزدایی شوند (۳).

- توصیه می شود برای جلوگیری از عوارض ترشحات مزاحم از محل، کاهش میکروارگانیسم ها و کمک به حفظ پاکیزگی، حیوانات خانگی و پرندگان در محل آرایش مو نگهداری نشوند. ماهی و دیگر موجودات آبی در اکواریوم، از این قاعده معاف هستند.

- خوردن و آشامیدن در مناطقی که خدمات شخصی مانند تاتو ارائه می شود، مجاز نمی باشد.
- تجهیزات، ابزار و تجهیزات مورد استفاده در مراکز خدمات شخصی باید از مواد با دوام ساخته شده و نگهداری و تعمیرات آنها به خوبی انجام شود، و باید مطابق با دستورالعمل کارخانه سازنده استفاده شود (۸).

۱۰- مدیریت پسماندها

دفع پسماند باید برای به حداقل رساندن پتانسیل آسیب به کارکنان و مشتریان انجام شود. سطل پسماند مناسب باید برای مواد کشیف، کاغذ، محصولات یکبار مصرف و دیگر پسماند استفاده شود. ظروف برای جمع آوری پسماند باید:

- مناسب برای نگهداری پسماند؛
- غیر قابل نفوذ و سخت باشد؛
- جلوگیری از دسترسی توسط پشه، حشرات یا حیوانات دیگر؛
- جهت جلوگیری از انتشار بوی آزاردهنده باید درب دار باشد.

تفکیک پسماندها همیشه بر عهده تولید کننده بوده و باید در نزدیک ترین نقطه به محل تولید آن، در محل نگهداری موقت و در طی مسیر انتقال صورت گیرد. دفع پسماند روش میکروپیگمنتیشن (پسماند ویژه) دارای اهمیت است. در میکروپیگمانتاسیون رنگدانه ها به وسیله سوزن (کارتریج) به زیر پوست (لایه اپیدرمیس) انتقال می یابد. بنابراین دفع پسماند ناشی از این روش (سوزن ها) در ظروف مخصوص وسایل نوک تیز باید ریخته شده و طبق روشهای مناسب مطابق با دستورعمل اجرایی بازرسی بهداشتی از آرایشگاه مردانه، زنانه و سالن های زیبایی بی خطر و دفع شود (۲۰ و ۱۲).

۱-۱۰ دفع

- نکات رهنمودی زیر در دفع پسماندها باید در نظر گرفته شود:
- هرگونه پسماند فسادپذیر باید در بسته بندی مشخص و یا در یک ظرف یکبار مصرف برای جلوگیری از نشت مایعات و بوی آزاردهنده نگهداری شود.
 - آرایشگر باید اطمینان داشته باشد که زباله های ذخیره شده در محل وضعیت غیر بهداشتی ایجاد نمی کنند. با توجه به ماهیت پسماند دفع باید انجام شود. پسماندهای خانگی (فسادپذیر) باید روزانه دفع و ظروف ایمن در صورتی که دو سوم از ظرفیت آن تکمیل دفع شوند.
 - ظرف نگهداری پسماند باید در شرایط تمیز و سالم نگه داشته شود (۳ و ۸).
 - ابزار تیز مانند سوزن یا تیغ ریش تراشی باید در ظرف ایمن (Safety Box) و مورد تایید قرار گیرد و با نماد خطر بیولوژیکی علامت گذاری شود. اشیاء نیز و برنده نباید عمدا توسط دست خم شده و شکسته شود (۱).
 - ظروف اشیاء نوک تیز و برنده باید مطابق با قانون مدیریت پسماند و مطابق با دستورعمل اجرایی بازرسی بهداشتی از آرایشگاه مردانه، زنانه و سالن های زیبایی بی خطر و دفع شود (۲۰).

شکل ۱- نماد خطر بیولوژیکی

۱۰-۲ امحا

انتخاب روش بی‌خطرسازی و امحای پسماندهای ویژه بستگی به عوامل مختلفی از جمله نوع پسماند، کارایی روش، ملاحظات زیست محیطی و بهداشتی، شرایط اقلیمی، شرایط جمعیتی، میزان پسماند و نظایر آن دارد.

هر تولیدکننده پسماند ویژه باید یکی یا تلفیقی از روش‌های بی‌خطرسازی، تصفیه و امحا را انتخاب و پس از تأیید وزارت بهداشت به اجرا گذارد. بی‌خطرسازی پسماندهای عفونی و تیز و برنده باید در محل تولید انجام شود تا مخاطرات ناشی از حمل و نقل و هزینه‌های مربوطه به حداقل برسد. در مراکز کوچک، پسماندها می‌توانند در سایت مرکزی توسط یک شرکت پیمانکار معتبر و ذی صلاح بی‌خطر شوند (۹).

- پسماندهایی مانند پلاستیک‌های کلرینه شده، مواد پلاستیکی و غیرپلاستیکی آلوده شده با خون، مایعات بدن (چنین پسماندهایی را باید در کسبه‌های قابل اتوکلاو با بخار استریلیزه گردد یا بوسیله میکرو ویو بی‌خطر نمود) نباید سوزانده شوند. اگر هیچ کدام از این روش‌ها در دسترس نباشد، بی‌خطرسازی با استفاده از هیپوکلریت ۱ درصد یا یک گندزدای مشابه انجام شود. از مواد شیمیایی به دلیل خطرات بهداشتی و زیست محیطی آنها تا حد ممکن نباید استفاده شود (۹).

۱۰-۳ بی‌خطر سازی

طبق قانون مدیریت پسماند، واحدی که پسماند خطرناک تولید می‌کند برای دفع ایمن و فوری آن مسئول است. بنابراین پسماندهای خطرناک از جمله اشیاء نوک تیز و برنده و مواد زائد عفونی باید توسط تولیدکننده با روشهای ایمن، بی‌خطر سازی شود.

۱۰-۳-۱ دفع اشیاء تیز و برنده در آرایشگاهها و پیرایشگاهها

وسایل نوک تیز و برنده علت عمده حوادث مربوط به در معرض قرار گرفتن و بیماری‌های منتقله از راه خون در آرایشگاه و پیرایشگاه است. آرایشگران باید همیشه وسایل نوک تیز و برنده را با دقت جهت به حداقل رساندن احتمال صدمه به خود، مشتریان و یا افرادی که در مجموعه جمع آوری مواد زائد فعالیت می‌کنند، مدیریت و جابجا کنند.

ظرف وسایل نوک تیز و برنده باید دارای علامت مخصوص باشد (شکل ۲)، مقاوم در برابر سوراخ شدن بوده و باید نزدیک محل استفاده از وسایل نوک تیز و برنده قرار گیرد. وسایل یکبار مصرف از

جمله سوزن، تیغه چاقوی کوچک جراحی، تیغ ریش تراشی، و غیره نباید در ظروف معمولی دفع پسماند قرار داده شود (۱۲). وسایل نوک تیز نباید بین آرایشگرهای مختلف استفاده شود. جهت اطمینان از رعایت قوانین بهداشت عمومی و محیط زیست، آرایشگرها باید هر وسیله نوک تیز و برنده را در یک ظرف مناسب (Safety Box) قرار داده و طبق قوانین کشوری دفع نمایند (۱ و ۲۰).

برای دفع پسماندهای تیز یکی از راهکارهای زیر باید در نظر گرفته شود: اتوکلاو کردن، خرد کردن و دفن کردن یا بی خطر سازی با میکروویو، خرد کردن و دفن یا پیرولیز ظروف نگهداری پسماندهای تیز؛ دفن در اعماق زمین. دفن باید در عمق ۳-۲ بوده و حدود ۱/۵ متر بالاتر از سطح آب زیرزمینی باشد.

توجه: ظرف وسایل نوک تیز و برنده باید سفت و سخت، مقاوم در برابر نشت، مقاوم در برابر سوراخ شدن و شکستن با یک درب محکم بوده و باید مطابق با استاندارد باشد (شکل ۲) (۱).

شکل ۲- ظرف مخصوص اشیاء نوک تیز و برنده

۱۰-۳-۲ مو و ضایعات مشابه

مو و ضایعات مشابه در صورت آلوده نبودن می تواند با پسماندهای شهری دفع شود. در غیر این صورت باید با یک روش ایمن و مورد تایید بی خطر شود.

۱۱- اصول بهداشتی در کاربرد مواد شیمیایی

در هنگام استفاده از هرگونه ماده شیمیایی، کاربران باید دستورات شرکت سازنده برای استفاده را دنبال کنند و مواد شیمیایی مورد استفاده باید بر چسب داشته باشد. برگه اطلاعات ایمنی مواد (MSDS)^۱ باید تهیه شده و در آموزش کارکنان مورد استفاده قرار گرفته و در یک پوشه نگه داشته شود.

- جوهر، کرم، لوسیون، پودر، و دیگر لوازم آرایشی باید برچسب اجزا و عناصر تشکیل دهنده داشته باشد. آنها باید در ظروف در بسته و تمیز و در بخش خدمات مجزا حفظ شود و مقدار باقیمانده برای مشتری دیگر نباید مورد استفاده قرار گیرد (۳).

- نکته بسیار مهم در مورد مواد مورد استفاده تاریخ اعتبار آنها است. مواد مورد استفاده باید دارای تاریخ تولید و انقضاء بوده و جهت استفاده تاریخ گذشته نباشند.

- برای جلوگیری از آلودگی موادی که به دفعات متعدد استفاده می شوند، توزیع آنها با استفاده از یکی از موارد زیر انجام شود: یک قاشقک تمیز و مخصوص جهت برداشت بخشی از ماده از ظرف، یا به وسیله و وسایل مجزا و شخصی مخصوص هر مشتری (۸).

- مواد مورد استفاده به عنوان بانداژ باید برای استفاده های پزشکی ساخته شده باشد (به عنوان مثال برای تاتو باید پوست با پانسسمان خشک و استریل که برای استفاده های پزشکی استفاده می شود، پوشش داده شود).

۱۱-۱ رنگ کردن و بیرنگ سازی

مش کردن مو باعث آسیب ساقه مو و شکنندگی شدید آن می شود. موهایی که از ساقه می شکنند به صورت ریزش مو دیده شوند. حتی بعضی از ژل ها نیز موها را شکننده می کنند. ماده اکسیدان مورد استفاده در رنگ کردن موها نباید زیاد روی سر بماند چون باعث شکنندگی مو می شود. در این موارد باید برای شستشوی موها از شامپوهای نرم کننده و شامپو برای موهای رنگ شده

^۱ Material Safety Data Sheet

استفاده کرد و بعد از استحمام باید از کرمهای نرم کننده مو و یا با روغن بادام آنها را چرب کرد تا از شکنندگی آنها کاسته شود(۸).

- پوست کف سر بسیار جاذب است هنگام رنگ کردن مقدار کمی از مواد شیمیایی رنگ وارد جریان خون می شود. مطالعات و آزمایشات که بر روی حیوانات نشان داده اند که، مواد شیمیایی مو با ناقص الخلقه شدن نوزادان مرتبط است. به هر حال، این مساله وقتی پیش می آید که دفعات رنگ کردن بسیار زیاد باشد و موها زیاد در معرض رنگ شیمیایی قرار بگیرند. در عین حال براساس مطالعاتی که بر روی انسان ها انجام شده رنگ کردن مو هنگام بارداری مطمئن و بدون خطر می باشد و هیچگونه آسیبی به جنین وارد نمی کند اما واقعیت این است که هنوز تحقیقات پایان نیافته و جواب صد در صد و مشخصی برای این سوال وجود ندارد(۸).

بسیاری از پزشکان توصیه می کنند خانم های باردار برای رنگ کردن موهایشان تا سه ماهه دوم یا سوم صبر نمایند. چون سه ماهه اول زمان شکل گیری جنین و پیشرفت سلولهای اولیه جنین می باشد و جنین بسیار حساس و آسیب پذیر است. در ضمن ترجیحا می توانید به جای رنگ کردن کل موها از "های لایت" کردن استفاده کنید زیرا های لایت نیاز زیادی به رنگ و مواد شیمیایی ندارد و کمتر هم با پوست سر تماس دارد در نتیجه پوست کف سر رنگی نمی شود. این روش می تواند تا حدی مطمئن تر از رنگ کردن تمام موها باشد(۸).

۱۱-۱-۱ عوارض دکلره کردن و بلوند کردن مو

در حال حاضر بلوند کردن و دکلره کردن کل موها امری رایج شده است. بسیاری از خانم ها به آرایشگاه ها مراجعه می کنند و بدون آنکه اطلاعاتی در رابطه با مواد تشکیل دهنده دکلره ای داشته باشند، اقدام به بلوند کردن موهایشان می کنند.

در صورتی که یک آرایشگر از مواد صحیح و استاندارد دکلره استفاده کند، تنها عارضه ای که به مو و پوست سر وارد می شود، خشک شدن مو و پوست و شکننده شدن موها به دلیل مواد آنتی اکسیدان دکلره است. در این صورت وقتی فردی اقدام به شانه کشیدن موها می کند، موها از کمر شکسته و خرد می شوند. برخی از افراد به این مواد حساسیت و آلرژی دارند. به همین دلیل وقتی مواد دکلره روی سر آنها گذاشته می شود، احساس خارش و سوزش زیادی می کنند. آرایشگرها برای این دسته از افراد مواد ضد التهابی داخل مواد دکلره می ریزند. این مواد می تواند ترکیبات مختلفی از جمله کورتون داشته باشد(۸).

مصرف کنندگان باید طبق دستورالعمل ارائه شده در بسته رنگ، ابتدا آن را بر قسمت کوچکی از پوست بدن امتحان کنند تا واکنش پوست خود به رنگ موی مورد مصرفشان را ببینند و سپس از آن استفاده کنند(۸).

۱۱-۲ الکترولیز و لیزر مو

الکترولیز در آرایشگاه‌ها ممنوع اعلام شده است و باید در کلینیک‌های زیبایی مورد تایید وزارت انجام شود. الکترولیز روش حذف دائمی مو است. سطوح معمول استفاده از لیزر شامل چانه، پاهای و ابروها می باشد. در فرایند الکترولیز، یک جریان الکتریکی از طریق یک سوزن به داخل فولیکول مو وارد می شود و سلول‌های رشد مو را از بین می برد.

گرمایی که توسط عبور جریان از طریق یک سوزن الکترولیز تولید خواهد شد، گرمای کافی برای استریل کردن سوزن نخواهد بود. به احتمال زیاد درجه حرارت به ۷۰ تا ۸۰ درجه سانتیگراد می رسد و مدت عبور جریان از سوزن برای استریل کردن آن بیش از حد کوتاه (فقط ۱-۲ ثانیه) است(۸ و ۱۴).

۱۱-۲-۱ رهنمودهای پیشنهادی برای الکترولیز و لیزر مو

- سوزن‌های مورد استفاده برای الکترولیز باید یکبار مصرف و استریل باشد. هرگز سوزن مجدد استفاده نشود.

- نوک قابل جابجایی، سرپوش، سوزن اپیلاتور/نگهدارنده پروب باید تمیز و حداقل، با یک گندزدای قوی (سطح بالا) بعد از هر مشتری گندزدایی شود.

- سیم اپیلاتور ممکن است در تماس با پوست مشتری قرار گیرد. سیم باید با یک پوشش غیر قابل نفوذ یکبار مصرف محافظت شود و بین هر مشتری جایگزین شود و یا تمیز شده و سپس با یک گندزدای قوی (سطح بالا) گندزدایی شود.

- تجهیزات و ابزار مورد استفاده در لیزر باید تمیز شده و سپس گندزدایی یا استریل شود و یا به طور مناسب بعد از هر مشتری دفع شود (جدول ۲ و ۳).

- تجهیزات قابل استفاده مجدد/ابزار مورد استفاده برای حذف موهای زائد زیرپوستی باید تمیز و سپس بعد از هر بار استفاده استریل شود. تجهیزات/ابزار مورد استفاده شده جهت استریل کردن (به عنوان مثال موچین) باید حداقل توسط یک گندزدای قوی (سطح بالا) گندزدایی شود(۸ و ۱۴).
- سوزن‌های استریل یکبار مصرف در تماس با موهای زائد زیرپوستی قرار می گیرد. تجهیزات/

ابزار که برای حذف موهای زائد زیرپوستی استفاده نمی شود اما فقط کشیدن مو را انجام می دهند باید تمیز شده و سپس با یک گندزدای سطح متوسط یا گندزدای سطح بالا بین مشتریان، گندزدایی شوند (۸ و ۱۲).

۱۱-۳ موارد پرخطر در آرایشگاهها و سالن های زیبایی

سایر موارد پرخطر علاوه بر موارد ذکر شده در فوق که ممکن است در آرایشگاهها و سالن های زیبایی انجام شود شامل موارد زیر می باشد:

۱۱-۳-۱ مانیکور، پدیکور و درمان ناخن

مانیکور، تمیز کردن ناخن دست و آرایش آن و پدیکور، برداشتن پوست ضخیم کف پا و پاشنه با تیغ می باشد.

الف) قارچ ها و کپک ناخن

- ناخن مشتری باید به دقت قبل از انجام سرویس مورد بررسی قرار گیرد. قارچ ناخن معمولا به صورت یک تغییر رنگ در ناخن ظاهر می شود که به طرف پوست گسترده می شود. کپک ناخن اغلب در مراحل اولیه به صورت یک نقطه زرد متمایل به سبز است که با گذشت زمان تیره تر می شود و می تواند شناسایی شود. خدمات ناخن برای یک مشتری که دارای این نوع تغییر رنگ در ناخن است نباید ارائه شود.

- کارکنان نباید هیچ پماد قارچی یا روش درمانی را برای مشتری فراهم کنند. به مشتریان مبتلا به این بیماری توصیه شود که به پزشک برای درمان مناسب مراجعه کنند (۸).

ب) دستورالعمل های عمومی مورد نیاز برای مانیکور، پدیکور و درمان ناخن

- سیستم های گردش مجدد (به عنوان مثال حوضچه آب گرم/ حمام) مورد استفاده در سالن های زیبایی ممکن است مستعد ایجاد یک لایه بیوفیلم باشند، از اینرو محلول های تمیز کننده و گندزدایی باید از طریق سیستم سیرکولاسیون (گردش مجدد) استفاده شوند. فرایندهای تمیز کردن و گندزدایی نامناسب باعث شیوع مایکوباکتریال ها می شود.

- تجهیزات و ابزارها مورد استفاده برای خدمات ناخن باید تمیز و سپس با گندزدای سطح متوسط یا سطح بالا در بین مشتریان گندزدایی شوند (۸).

- حمام پا بعد از هر بار استفاده باید با یک محلول مواد شوینده و آب تمیز، شسته، آبکشی شده و

سپس با یک گندزدای سطح متوسط یا بالا گندزدایی شود.

- سیستم حمام پا باید مجهز به آشغالگیر بوده و سیستم توزیع نیاز به نگهداری اضافی دارد. آشغالگیر باید به صورت روزانه برداشته و تمیز و هرگونه باقیمانده که انباشته شده حذف شود، سپس با یک گندزدای سطح متوسط یا سطح بالا گندزدایی شود.

- تیغه های پدیکور باید بلافاصله پس از استفاده در هر مشتری در ظرف مخصوص اشیاء نوک تیز و برنده (Safety Box) انداخته شود.

- هر محصول منعقد کننده خون که استفاده می شود باید یکبار استفاده و پس از هر مشتری دور ریخته شود. مواد منعقد کننده خون می تواند برای متوقف کردن خونریزی در مشتریان مورد استفاده قرار گیرد. شکل مایع یا پودر آن قابل قبول است در صورت تماس مستقیم با پوست می توان آن را با استفاده از یک اپلیکاتور یکبار مصرف استفاده نمود(۸).

۱۱-۳-۲ سوراخ کردن بدن

جهت سوراخ کردن بدن در کلینیک های زیبایی مورد تایید، باید موارد زیر رعایت شود:

- تمام جواهراتی که پس از سوراخ کردن بدن استفاده می شود باید استریل باشد.

- محلی که برای اولین بار باید سوراخ شود ابتدا باید تمیز شده سپس با یک ضد عفونی کننده پوست مورد تایید ضد عفونی شود، و با یک نوک قلم صاف تمام محل هایی که باید سوراخ شود علامت گذاری گردد. پس از یک دقیقه، علامت قلم خشک شده است، محل یا محل ها دوباره با ضد عفونی کننده پوست مورد تایید قبل از سوراخ کردن ضد عفونی شود(۸ و ۱۵).

- اگر از روش پانچ پوستی (بیوپسی) استفاده می شود ابزار باید به صورت استریل خریداری شده و به صورت یکبار مصرف استفاده شود. این وسایل نمی تواند دوباره استفاده شود و بلافاصله پس از استفاده باید در ظرف اشیاء نوک تیز و برنده مورد تایید دور انداخته شود.

- پس از هر سوراخ کردن، تمام تجهیزات غیر یکبار مصرف باید تمیز و سپس استریل شوند.

- به مشتریان باید اطلاعات کافی در مورد سوراخ کردن بدن و توجه و مواظبت پس از آن داده شود، این اطلاعات شامل:

الف) نحوه استفاده از حمام طبیعی و دوش گرفتن (قسمت سوراخ شده باید خشک بماند).

ب) شستن دست ها فوراً قبل از لمس کردن جواهرات

ج) چرخش جواهرات هنگامی که زخم خشک نیست.

ن) در زمان بهبود زخم ممکن است چه عوارض و علائم و نشانه هایی بروز کند.
 و) برای مقابله با قرمزی خفیف، درد یا تورم، اگر مشکل در عرض ۲۴ ساعت رو به بهبود نباشد توصیه می شود با یک پزشک خانواده مشورت گردد.
 ی) جواهرات که محل سوراخ شدن آن عفونت کرده است بیرون آورده نشود و با مرکز مشاوره پزشکی تماس گرفته شود (۸ و ۱۵).

۱۱-۳-۳ سوراخ کردن نرمی گوش

جهت سوراخ کردن نرمی گوش در کلینیک های زیبایی مورد تایید، باید موارد زیر رعایت شود:
 - ابزار سوراخ کردن گوش نباید برای هیچ جای دیگر بدن به جز نرمی گوش استفاده شود (تنها بخش گوشتی).
 - اگر از سوزن و یا روش پانچ پوستی برای سوراخ کردن استفاده می شود ابزار باید به صورت استریل خریداری شده و به صورت یکبار مصرف استفاده شود. این وسایل نمی تواند دوباره استفاده شود و بلافاصله پس از استفاده باید در ظرف اشیاء نوک تیز و برنده مورد تایید دور ریخته شود.
 - شخصی که سوراخ کردن گوش را انجام می دهد باید دستکش یکبار مصرف در هر دو دست در طی عمل سوراخ کردن بپوشد.
 - دستگاههای سوراخ کردن گوش بدون آداپتورهای یکبار مصرف و یا سوزن ها توصیه نمی شود.
 - دستگاههای سوراخ کردن گوش بدون استریل، آداپتورهای پلاستیکی قابل دفع و یا سوزن هایی که به طور مستقیم با گوش تماس دارد در طول روش سوراخ کردن باید تمیز و سپس بین هر استفاده مشتری، استریل شود. بسیاری از ابزار روش های قدیمی (برای مثال کسانی که سوزن یا آداپتورهای های پلاستیکی یکبار مصرف استریل ندارد بلکه یک آداپتور دکمه دار و/ یا یک قلاب نگهدارنده ثابت دارند) قطعات پلاستیکی بدون تحمل آسیب، قادر به تحمل فرآیند استریل کردن نیست. اگر گان و ابزاری را نتوان استریل کرد، آن را نباید دوباره استفاده کرد و باید دور انداخته شود.
 - ابزار سوراخ کردن گوش با یک گندزدای سطح متوسط یا بالا پس از هر مشتری گندزدایی گردد.
 - جواهرات و اشیای قیمتی باید قبل از استفاده آماده و استریل شوند.
 - از محلول اسپری ضد عفونی کننده قبل سوراخ کردن گوش برای گوشواره استریل استفاده نگردد.

- نرمی گوش باید ابتدا با یک ضد عفونی کننده پوست مورد تایید ضد عفونی شود، سپس قبل از سوراخ کردن گوش با قلم علامتگذاری، و دوباره با یک ضد عفونی کننده پوست مورد تایید ضد عفونی شود.
- پس از هر مشتری، تمام قطعات یکبار مصرف باید دور انداخته شود.
- بسته های باز شده جواهرات را نمی توان استریل در نظر گرفت. هر گونه جواهرات ذخیره شده در بسته های باز و یا بسته های آسیب دیده را نمی توان برای سوراخ کردن پوست استفاده نمود.
- ابزار سوراخ کردن گوش به شیوه ای بهداشتی برای جلوگیری از آلودگی، نگهداری شود. ابزاری که سترون هستند باید به شیوه ای که استریل بودن آنها حفظ شود، ذخیره نمود.
- از دست زدن به ابزار سوراخ کردن گوش اجتناب شود، مگر اینکه دست شسته و دستکش یکبار مصرف پوشیده شود (۸ و ۱۵).

۱۱-۳-۴ طب سوزنی

- در صورت استفاده از طب سوزنی در کلینیک های زیبایی مورد تایید، باید موارد زیر رعایت شود:
- ارائه هر گونه خدماتی که در حیطه وظایف پزشکی باشد نظیر طب سوزنی، سوراخ کردن گوش و... در آرایشگاه و پیرایشگاه ممنوع است (۲۰).
- سوزن های طب سوزنی که در درمان استفاده می شود جزء ابزار و وسایل بحرانی هستند.
- این سوزن ها باید به صورت بسته بندی و استریل تهیه شده و از آنجایی که به اندازه کافی تمیز نمی شوند بلافاصله پس از استفاده دور انداخته شود و هرگز سوزن مجددا استفاده نشود.
- سوزن نباید ذخیره شده و برای همان مشتری مورد استفاده مجدد قرار گیرد.
- بازرسان بهداشت محیط باید بر مکان های انجام طب سوزنی نظارت نمایند (۸ و ۱۶).

دستورالعمل های عمومی جهت طب سوزنی

- تمام سوزن های طب سوزنی که برای سوراخ کردن پوست تامین می شود باید به صورت بسته بندی شده، قابل دفع و استریل باشند. غلاف پلاستیکی قبل از کاربرد بر روی مشتری برداشته نشود.
- هر ابزار و وسیله مورد استفاده قبل از استفاده در طب سوزنی باید استریل باشد.
- هر سوزن فردی تنها باید بر روی یک محل، همان فرد استفاده شود.
- دستگیره قابل استفاده مجدد باید تمیز و سپس با محلول گندزدای سطح بالا بعد از هر بار استفاده مشتری، گندزدایی شود.

- سوزن استریل نباید بر روی هر محیط غیر استریل (مثل محلول، پنبه، فوم، سینی، و غیره) قبل از استفاده قرار داده شود. توصیه می شود که سوزن از بسته های مهر و موم شده در حضور مشتریان و قبل از استفاده، خارج شود.
- باید دقت شود تنها لمس قسمت فوقانی سوزن (به نام 'دسته') در زمانی که از بسته بندی، خارج شد، مجاز است. به خصوص هنگامی که سوزن و دسته با هم هستند. هر دسته سوزن که استفاده نشده پس از هر مشتری باید دور انداخته شود.
- ابزار (قیچی، پنس) در تماس با سوزن پس از استفاده توسط مشتری، باید تمیز و سپس با گندزدای سطح بالا بین مشتریان گندزدایی شود. محرک الکتریکی گیره های فلزی/ حلقه باید تمیز و سپس باید به طور کامل پاک و با استفاده از گندزدای متوسط یا سطح بالا پس از هر مشتری گندزدایی شود.
- اقلام مورد استفاده برای حجامت پوست سالم باید تمیز و سپس با گندزدای سطح بالا بین مشتریان گندزدایی شود.
- طب سوزنی نباید بر روی پوست غیر سالم انجام شود (۸ و ۱۶).

۱۱-۳-۵ کوتاه کردن مو و آرایش

- جهت کوتاه کردن مو و آرایش در آرایشگاهها باید موارد زیر رعایت شود:
- هر پوشش (کاور) سطحی قابل استفاده مجدد که بین استفاده از هر مشتری تمیز نشده/ شسته نشده، باید روی آن از ورقه های یکبار مصرف استفاده شود.
- هنگامی که یک پوشش محافظ قابل استفاده مجدد به دور گردن مشتری مورد استفاده قرار می گیرد، دستمال کاغذی تمیز باید برای نگه داشتن پوشش محافظ از تماس مستقیم با گردن مشتری استفاده شود. نوار گردن یا دستمال کاغذی پس از هر بار استفاده باید دور انداخته شود.
- وسایلی که تنها با مو در تماس بوده و با پوست در تماس نیست، موارد غیر بحرانی در نظر گرفته می شود و نیاز به حداقل، تمیز کردن با صابون و یا مواد شوینده و آب در حال جریان بین استفاده توسط مشتریان می باشد. یک محلول گندزدای سطح پایین می توان برای گندزدایی و تمیز کردن اولیه، اقلام غیر بحرانی (غیر حساس) استفاده نمود.
- اگر یک ابزار غیر بحرانی، مانند قیچی و یا ماشین اصلاح، باعث آسیب به پوست شود، باید به عنوان یک آیتم نیمه بحرانی قبل از آنکه مورد استفاده مجدد قرار گیرد، گندزدایی شود.

محلول های گندزدای سطح پایین نمی تواند برای وسایل نیمه بحرانی استفاده شود. محلول های گندزدای سطح متوسط و سطح بالا برای پردازش وسایل نیمه بحرانی مورد نیاز است (۱۷).

- هرگونه تیغ که برای اصلاح پوست استفاده می شود، باید یکبار مصرف بوده و بلافاصله پس از استفاده در ظرف اشیاء نوک تیز و برنده مورد تایید دور انداخته شود.

- دسته و محل قرارگیری تیغ صورت تراشی، که دارای نگهدارنده تیغه است، باید تمیز شده و به عنوان یک شی نیمه بحرانی پس از هر استفاده گندزدایی شود.

- ریش تراش مورد استفاده برای اصلاح مو باید یک حفاظ مناسب (حفاظ پلاستیکی که در روی تیغه ریش تراش قرار می گیرد) برای جلوگیری از تماس تیغه با پوست داشته باشد. تیغه ریش تراش بلافاصله پس از استفاده در ظرف اشیاء نوک تیز و برنده مورد تایید دور انداخته شود.

- دستگیره ریش تراش مورد استفاده برای برش مو نیاز به هیچ گندزدایی ندارد و تیغه را می توان مورد استفاده مجدد قرار داد، اگر فقط برای برش مو استفاده می شود.

- قلاب، قلاب دوزی که برای بیرون آوردن مو از کلاه مش (های لایت) استفاده می شود به عنوان اقلام نیمه بحرانی در نظر گرفته می شود. قلاب ممکن است پوست سر را خراش دهد، و باید پس از هر بار استفاده گندزدایی شوند.

- همه محلول های گندزدا باید روزانه یا طبق دستور شرکت تولید کننده ساخته شوند.

- همه موارد باید با دستمال تمیز قبل از آنکه در یک محلول گندزدا قرار گیرد، تمیز و خشک شوند. قرار دادن یک شی کثیف در محلول گندزدا، آن محلول را آلوده می کند در نتیجه تمام اقلام آلوده می شوند.

- برای دستیابی به سطح گندزدایی مورد نیاز، اقلام باید به طور کامل در محلول برای زمان تماس مناسب ارائه شده توسط تولید کننده، غوطه ور شوند.

- اکثر سالن مو و آرایشگاهها از محلول گندزدای سطح پایین، که یک ترکیب چهارتایی آمونیوم می باشد استفاده می کنند. از آنجا که ابزاری که در محلول ترکیبات چهارتایی آمونیوم غوطه ور می شود، نیاز به تمیز کردن قبل از غوطه ور شدن و شستشو و آبکشی پس از زمان تماس در محلول دارند، توصیه می شود که محلول گندزدا در کنار یک سینک، در مقابل ایستگاه کاری، برای تشویق استفاده مناسب از مواد گندزدا قرار داده شود (۳ و ۸).

- وسایل و ابزار پاک باید به طور جداگانه برای جلوگیری از آلودگی متقاطع (ثانویه) با وسایل آلوده و یا سطوح ذخیره شود. هرگز وسایل تمیز و کثیف با هم ذخیره نشوند. هیچ وسیله و ابزاری در

یک ظرف که در آن اشیاء آلوده قرار داده شده، ذخیره نشوند(۸).

۱۱-۳-۶ آرایشگری سیار

آرایشگری سیار و کسانی که در خانه کار آرایشگری را انجام می دهند، باید از پاکیزگی تجهیزات و رعایت استانداردهای بهداشت فردی، مطابق با این دستورالعمل اطمینان دهند و کلیه فعالیت های آنها باید زیر نظر بازرسان بهداشت محیط باشد(۸).

۱۲- مواد گندزدا و ضد عفونی کننده مورد استفاده در آرایشگاه و پیرایشگاهها

مواد گندزدا و ضد عفونی کننده مورد استفاده در آرایشگاهها در جداول ۲ تا ۹ آورده شده است. این مواد می تواند شامل مواد گندزای سطح پایین (مثل ترکیبات چهار ظرفیتی آمونیوم، ترکیبات فنلی، پراکسید هیدروژن ۳ درصد) گندزای سطح متوسط (مثل سفیدکننده های خانگی، ایزوپروپیل الکل ۷۰ درصد و یدوفورها) و گندزاهای سطح بالا (هیدروژن پراکسید ۶ درصد و هیپوکلریت سدیم ۱۰۰۰ ppm) باشد.

- مواد گندزای مورد استفاده در آرایشگاهها و پیرایشگاهها و زمان تماس آن در جدول ۱۱ نشان داده شده است. استفاده از گلو تار آلدئید ۲ درصد در آرایشگاه و پیرایشگاه ممنوع است(۲۰).

جدول ۱۱- گندزاهای مورد استفاده در آرایشگاهها و پیرایشگاهها(۸)

سطح گندزدایی	موارد استفاده	غلظت گندزدا	زمان تماس
گندزای سطح بالا	وسایل نیمه بحرانی و وسایلی که در تماس با پوست ناسالم یا غشای مخاطی قرار می گیرند اما در آن نفوذ نمی کنند.	ماده سفید کننده ۱ به ۵۰ (یک قسمت سفید کننده و ۴۹ قسمت آب) ppm ۱۰۰۰	بیشتر از ۲۰ دقیقه
		گلو تر آلدئید ۲ درصد (برای پرسنل خدمات توصیه نمی شود)	۴۵ دقیقه- براساس دستور سازنده
		هیدروژن پراکسید ۶ درصد	۴۵ دقیقه- براساس دستور سازنده
		هیدروژن پراکسید تثبیت شده ۷ درصد	۳۰ دقیقه- براساس دستور سازنده
		ارتوفتالددئید ۰/۵۵ درصد	۱۰ دقیقه- براساس دستور سازنده
گندزای سطح متوسط	استفاده برای وسایل نیمه بحرانی- مشابه بالا	ایزوپروپیل ۹۰-۷۰ درصد	۱۰ دقیقه
		اتیل الکل ۹۰-۷۰ درصد	۱۰ دقیقه
		ماده سفید کننده ۱ به ۵۰ (یک قسمت سفید کننده و ۴۹ قسمت آب)	۱۰ ≥ دقیقه

ادامه جدول ۱۱- گندزدهای مورد استفاده در آرایشگاهها و پیرایشگاهها(۸)

سطح گندزدایی	موارد استفاده	غلظت گندزدا	زمان تماس
گندزدای سطح پایین	استفاده برای وسایل غیر بحرانی- ابزاری که با پوست سالم و غشای غیر مخاطی در تماس هستند، یا ابزاری که به طور معمول توسط مشتری لمس نمی شود- برای استفاده های روتین در منزل	ترکیبات چهار ظرفیتی آمونیوم ماده سفید کننده ۱ به ۵۰۰ (یک قسمت سفید کننده و ۴۹۹ قسمت آب) یا ۱۰۰ppm	براساس دستور سازنده ≥۱۰ دقیقه
		هیدروژن پراکسید ۳ درصد	۱۰ دقیقه
		ترکیبات فنلی	براساس دستور سازنده

۱۳- دستور العمل آموزشی نحوه استفاده از مواد گندزدا در آرایشگاه ها و پیرایشگاه ها

تهیه مواد گندزدا باید طبق دستور شرکت سازنده انجام شود. معمولاً برای تهیه رقیق کردن محلولهای گندزدا از رابطه زیر استفاده می شود(۱۸):

$$L = \frac{P \cdot k}{C}$$

که در آن L : مقدار محلول مورد نیاز بر حسب لیتر، P : درصد غلظت گندزدای خریداری شده، K : مقدار گندزدای موجود بر حسب لیتر، C : غلظت مورد نیاز می باشد(۱۵). بعنوان مثال برای عمل گندزدایی اگر ۱۰ لیتر کرئولین ۳۰٪ موجود باشد، مقدار محلولی که با غلظت ۵٪ می توان تهیه کرد عبارتست از:

$$L = \frac{30 \times 10}{5} = 60 \text{ lit}$$

همانطور که قبلاً گفته شد محلول های سفیدکننده خانگی (هیپوکلریت سدیم) گندزدایی است که نسبت به سایر گندزدها بیشتر در دسترس است و با توجه به غلظت می تواند جزء گندزدهای سطح بالا، متوسط یا پایین باشد. دستورالعمل زیر برای تهیه و رقیق کردن این محلول ها می باشد:

تهیه محلول سفید کننده خانگی ۱ به ۱۰۰ یا ۰/۰۵ درصد یا ۵۰۰ppm

گندزدای سطح متوسط که برای وسایل غیر بحرانی و سطوح استفاده می شود. برای تهیه آن از یکی از روشهای استفاده می شود:

- ۵۰ میلی لیتر محلول سفیدکننده به علاوه ۴۹۵۰ میلی لیتر آب. (یک چهارم فنجان سفیدکننده به علاوه ۲۴/۷۵ فنجان آب)

- ۵ میلی لیتر محلول سفیدکننده بعلاوه ۴۹۵ میلی لیتر آب.
- تهیه محلول سفید کننده خانگی ۱ به ۱۰ یا ۰/۵ درصد یا ۵۰۰۰ppm
- گندزدای سطح بالا که برای وسایل نیمه بحرانی و سطوح استفاده می شود. برای تهیه آن از یکی از روش های استفاده می شود:
- ۲۵۰ میلی لیتر محلول سفیدکننده بعلاوه ۲۲۵۰ میلی لیتر آب. (یک فنجان سفیدکننده به علاوه ۹ فنجان آب)
- ۱۲۵ میلی لیتر محلول سفیدکننده بعلاوه ۱۱۲۵ میلی لیتر آب. (نصف فنجان سفیدکننده به علاوه ۴/۵ فنجان آب)
- ۵۰ میلی لیتر محلول سفیدکننده بعلاوه ۴۵۰ میلی لیتر آب. (یک چهارم فنجان سفیدکننده به علاوه ۲/۵ فنجان آب)(۳).

۱۴- طرح آنالیز خطر و کنترل نقاط بحرانی (HACCP) برای آرایشگاهها و پیرایشگاهها

برای اطمینان از سطح رضایت بخش کنترل عفونت در تمام زمانها در آرایشگاهها و پیرایشگاهها، یک چک لیست و یا برنامه آنالیز خطر و کنترل نقاط بحرانی (HACCP) ضروری است. این برنامه قادر است به کاربر برای شناسایی خطر بالقوه دخیل در هر فعالیت انجام شده کمک کند و به ایجاد یک سیستم قابل اعتماد برای کنترل خطر کمک کند (که در آن ۰ بدون خطر و ۵ خطر بالا است). این طرح همچنین اجازه می دهد تا کاربر بر سیستم های کنترل در حال حاضر در محل با استفاده از یک سیستم درجه بندی نظارت داشته باشد. طرح HACCP برای استفاده به صورت منظم توسط کاربر یا مدیر محل آرایشگاه در نظر گرفته شده است و همچنین می تواند توسط بازرس بهداشت محیط در هنگام انجام بازرسی استفاده شود.

نمونه ای از یک طرح HACCP، طراحی شده با استفاده از اطلاعات مندرج در این دستورالعمل، در پیوست ۱ ارائه شده است. آرایشگران ممکن است مایل به استفاده از تمام یا برخی از بخش های طرح HACCP باشند بسته به جنبه های خاصی از کسب و کار خود از آن استفاده کنند. این مهم است که چنین طرحی به طور منظم بازنگری شود به طوری که شامل تمام جزئیات روش های موجود که در مکان های فردی انجام شده است، باشد (۱ و ۲۰).

پیوست

پیوست ۱: طرح آنالیز خطر و کنترل نقاط بحرانی (HACCP) در آرایشگاه ها و پیرایشگاه ها (۱)

شماره	عملکرد	خطر	پتانسیل خطر	کنترل	سیستم در محل	شخص پاسخگو	میزان خطر	نمره	نظرات
به حداقل رساندن خطر									
۱/۱	محصولات یکبار مصرف	آلودگی ثانویه	گسترش بیماریهای عفونی	استفاده از محصولات یکبار مصرف مانند تیغ ریش تراشی، دستکش یکبار مصرف، دستمال کاغذی جایی که ممکن است.	بله / خیر		۰-۵		
۱/۲	استفاده از دستکش یکبار مصرف	آلودگی متقاطع (ثانوی)	گسترش بیماریهای عفونی	دستکش تمیز بپوشید، در تمام زمانها هنگامی که خونریزی انتظار می رود، دستکش یکبار مصرف بپوشید. حذف دستکش قبل از انجام کار دیگر. دستکش جدید قبل از سرگیری روش استفاده کنید.	بله / خیر		۰-۵		
۱/۳	شستن دست ها	دست های آلوده.	گسترش بیماری های عفونی.	دستها با استفاده از آب گرم و صابون شسته و دستمال یک بار مصرف یا خشک کن هوا خشک کنید • قبل و بعد از حضور هر مشتری، • پس از فرار گرفتن در معرض خون و یا مایعات بدن، • قبل از دست زدن به غذا • پس از استفاده از توالت، دست زدن به بافت های بینی و یا سیگار کشیدن. ناخن ها را تمیز و کوتاه نگه دارید. پوست آسیب دیده یا زخم را بپوشانید.	بله / خیر		۰-۵		
۱/۴	لباس	لباس های کثیف.	گسترش بیماری های عفونی.	تغییر لباس اگر کثیف بود. نگهداشتن لباس های کثیف به طور جداگانه.	بله / خیر		۰-۵		
۱/۵	سیگار کشیدن و خوردن	دست های آلوده. ناراحتی برای مشتری.	گسترش بیماری های عفونی. استنشاق بخارات خطرناک.	استعمال دخانیات در مکان های آرایش مو ممنوع است.	بله / خیر		۰-۵		

۱/۶	حیوانات	حیوانات در محوطه	گسترش بیماری از حیوانات (زئونوز) به انسان.	اجازه ندهید حیوانات به محل آرایش پوست. باعث اختلال سمعی و بصری و افراد اجازه نمی دهند.	بله/ خیر	۵--۰		
تمیز کردن و استریل کردن تجهیزات								
۲								
۲/۱	روش تمیز کردن و گندزدایی کردن برای همه تجهیزات.	از بین بردن غیر موثر موجودات زنده بر روی تجهیزات آلوده.	گسترش بیماری های عفونی.	تمام تجهیزات یا باید دور ریخته شود و یا قبل از دوباره استفاده شدن برای مشتری دیگر تمیز شود. برای تجهیزات قابل استفاده مجدد: ۱. آبکشی تجهیزات در آب گرم جهت حذف خون یا سرم. ۲. شستشوی تجهیزات در آب گرم و مواد شوینده. ۳. آبکشی تجهیزات به طور کامل در آب گرم سپس خشک شود. ۴. استریل کردن با استفاده از استریلیزاسیون بخار در صورت لزوم. ۵. نگهداری در زیر پوشش (کاور) تمیز در یک محیط خشک و عاری از گرد و غبار. دستورالعمل برای تمیز کردن تجهیزات خاص را در جدول ۱ ببینید.	بله/ خیر	۵--۰		
گندزدایی								
۳								
۳/۱	مواد ضد عفونی کننده	غلظت اشتباه. تمیز کردن غیر موثر	سطوح تمیز نشده. انتقال آلودگی. آسیب به متصدی.	استفاده از مواد ضد عفونی کننده تنها پس از تمیز کردن فیزیکی تجهیزات و یا سطوح موثر و کامل است. دستور سازنده در تمام زمانها دنبال شود. از مواد شیمیایی تاریخ گذشته استفاده نکنید. جدول ۲ دستورالعمل برای ضد عفونی کننده ها و استفاده از آنها را ببینید.	بله/ خیر	۵--۰		
محیط								
۴								
۴/۱	ساختار ساختمان	سطوح آلوده.	گسترش بیماری های عفونی	تمام سالن باید از مواد صاف، نفوذ ناپذیر که به راحتی تمیز می شوند ساخته شود.	بله/ خیر	۵--۰		

		۰-۵	بله/ خیر	<p>آب سرد و گرم از طریق یک خروجی، به علاوه صابون و یا مواد شوینده و دستمال کاغذی یکبار مصرف و یا خشک کن هوای داغ در محل کار فراهم شود. استفاده از یک حوضچه شستن مو قبل از یک روش آرایش مو برای شستن دست قابل قبول است. همه حوضچه ها/ سینک ها باید تمیز نگه داشته شود.</p>	گسترش بیماری های عفونی.	فقدان امکانات مناسب.	حوضچه آب	۴/۲
		۰-۵	بله/ خیر	<p>ذخیره تمام روپوش های تمیز به طور جداگانه (یک کمد تمیز). قرار داده شود. پارچه های کشیف به طور جداگانه و حداقل در هر هفته یک بار با آب گرم و مواد شوینده و یا ارسال به خشک شویی تجاری شستشو شود. لباس و پارچه های آلوده با خون در آب گرم قبل از شستشو با آب داغ خیس کنید.</p>	گسترش بیماری های عفونی.	آلودگی متقاطع (ثانوی)	روپوش و پارچه های کتان	۴/۳
		۰-۵	بله/ خیر	<p>تمیز کردن تمام سطوح، جایی که با بدن در تماس است با مواد شوینده و آب بعد از هر مشتری و یا پوشش با یک حوله تمیز یا کاغذ یا پلاستیک یکبار مصرف قبل. اگر سطوح به شدت آلوده با خون یا مایعات بدن است، سطح باید با آب و مواد شوینده تمیز شود. اگر یک منطقه یا سطح آلوده به خون، مایعات بدن باشد و با پوست برهنه در تماس باشد، می توان آن را با مواد ضد عفونی کننده هیپوکلریت (۱۰،۰۰۰ پی پی ام) و به مدت ۱۵ دقیقه پس از تمیز کردن، ضد عفونی نمود.</p>	گسترش بیماری های عفونی.	آلودگی متقاطع (ثانوی)	سطوح	۴/۴

				<p>تمیز کردن نقطه:</p> <ul style="list-style-type: none"> • پوشیدن دستکش یکبار مصرف؛ • پاک کردن نشت با دستمال کاغذی یکبار مصرف و یا پاک کردن؛ • تمیز کردن سطح را با آب گرم و مواد شوینده • شستن دست پس از دست زدن به آئتم آلوده. ریخته کوچک: • پوشیدن دستکش یکبار مصرف؛ • پاک کردن نشت با دستمال کاغذی یکبار مصرف و یا پاک کردن؛ • تمیز کردن منطقه با آب گرم و مواد شوینده؛ • اگر لازم بود گندزدایی سطوح کار با سفید کننده (کلر ۱۰۰۰۰ پی بی ام)؛ • مواد آلوده شده (پیچیده) را به عنوان زباله های معمول دور انداختن؛ • شستن دست. 	<p>گسترش بیماری های عفونی.</p>	<p>قرار گرفتن در معرض ارگانیسم های عفونی.</p>	<p>مدیریت نشت خون آلودگی از سطح.</p>	<p>۴/۵</p>
		۰-۵	بله / خیر	<p>مواد آلوده به خون و مایعات بدن.</p> <p>استفاده از یک ظرف مناسب برای مواد زائد عمومی، جهت جلوگیری از دسترسی توسط مگس و حشرات مودی، و مانع از انتشار بوی هیچ ماده قابل فساد، خون، و یا زباله های آلوده قبل از دفع زباله از محل حداقل یک بار در هفته.</p>	<p>گسترش بیماری های عفونی.</p>	<p>مواد آلوده شده با خون و مایعات بدن</p>	<p>دفع مواد زائد</p>	<p>۴/۶</p>
		۰-۵	بله / خیر	<p>دفع اجسام نوک تیز و برنده در ظروف مخصوص طبق قانون کشوری.</p> <p>ظروف اجسام نوک تیز باید به طور منظم توسط یک پیمانکار معتمد پسماند، برای دفع ایمن جمع آوری شود.</p>	<p>گسترش بیماری های عفونی. صدمات ناشی از سر سوزن .</p>	<p>اجسام نوک تیز آلوده به خون و یا مایعات بدن.</p>	<p>دفع اجسام تیز و برنده</p>	<p>۴/۷</p>

صددمات و آسیب ها								۵
		۰-۵	بله / خیر	از شخص بخواهید زخم را بگیرد و فشار دهد. دفع یا تمیز کردن و استریل کردن وسایل آلوده و سطوح.	انتقال بیماری های عفونی	آلودگی خونی یا سیالات بدن	خونریزی به طور تصادفی	۵/۱
		۰-۵	بله / خیر	۱. سطح را به طور کامل با آب و صابون بشویید. ۲. توصیه های پزشکی را دنبال کنید. ۳. سوزن/ ابزار نوک تیز را برای تست نگهدارید.	گسترش بیماری های عفونی.	عفونت ناشی از سوزن استفاده شده	صددمات (مربوط به انتقال خون)	۵/۲
		۰-۵	بله / خیر	چشم به آرامی با آب یا محلول نمکی شستشو دهید. اگر خون وارد دهان، خون را خارج کرده (تف کنید) و دهان به طور کامل چند بار شستشو دهید. توصیه های پزشکی را دنبال کنید.	انتقال بیماری های عفونی	آلودگی خونی یا سیالات بدن	آلودگی چشم یا دهان	۵/۳
		۰-۵	بله / خیر	بلافاصله به مدیر یا سرپرست مستقیم اطلاع دهید. تاریخ حادثه و هرگونه اقدام اصلاحی و دلیل حادثه رخ داده را ثبت کنید.	اقدام قانونی.	آسیب یا بیماری	ثبت وقایع	۵/۴
آموزش								۶
		۰-۵	بله / خیر	قبل از اشتغال، کارکنان باید الزامات مورد نیاز در مورد دستورالعمل و طرح HACCP را درک کنند. آموزش باید مداوم و به طور مرتب و به روز شده انجام شود.	گسترش بیماری های عفونی.	عدم تطابق با دستورالعمل های کنترل عفونت.	آموزش الزامات	۶/۱
الزامات قانونی								۷
		۰-۵	بله / خیر	اطمینان از آگاهی تمام متصدیان از الزامات قانون و عواقب قانونی آن. پایبندی به دستورالعمل.	اقدام قانونی.	عدم انطباق با مفاد قانون.	قوانین بهداشت عمومی و محیط زیست	۷/۱
برنامه HACCP (آنالیز خطر و کنترل نقاط بحرانی)								۸
		۰-۵	بله / خیر	چک کردن برنامه HACCP به طور ماهیانه و یا هر زمان که روشهای جدید و یا تغییر یافته اجرا می شوند.	گسترش بیماری های عفونی. اقدام قانونی.	عدم پذیرش.	برنامه HACCP	۸/۱

مراجع

- 1- South Australian Department of Health Guideline : Guideline on the Public Health Standards of Practice for Hairdressing, Second revision 2006.
- 2- Australian National Council on AIDS, Bulletin No. 9 ; Infection control recommendations for skin piercing procedures such as acupuncture, hair electrolysis, ear piercing and tattooing.
- 3- Personal Service Facility Guideline, Public Health Act. November 2012,Manitoba Health.
- ۴- قانون اصلاح ماده ۱۳ مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی، شورای عالی سلامت و امنیت غذایی، وزارت بهداشت، ۱۳۹۱
- 5- Health Canada Infection Prevention And Control Practices For Personal Services: Tattooing, Ear/Body Piercing, And Electrolysis.
- 6- Health Standards and Guidelines for Barbering and Hairstyling, 2002.
- 7- National Collaborating Centre for Environmental Health, Cleaning, Disinfection, and Sterilization at Personal Service Establishments. 2012.
- 8- Infection Prevention and Control Best Practices for Personal Services Settings. Unit Public Health Division Ministry of Health and Long-Term Care, January 2009,Ontario
- ۹- راهنمای بهداشت محیط مراکز جراحی محدود و سرپایی، الزامات، دستورالعمل ها و رهنمودهای تخصصی مرکز سلامت و محیط کار وزارت بهداشت، شماره ۱-۵۰۳-۲۰۲-۲۰۵، تابستان ۱۳۹۱
- 10- Standards of Practice for Tattooing and Body Piercing Health (Infectious Diseases) Regulations, 1990, pp:1-29.
- 11- Standards of Practice for Tattooing and Body Piercing Health (Infectious Diseases) Regulations , 2012.
- 12- Advice and safe practice for micropigmentaion- Health and safety guidance for practitioners,Desined and produced by visual presentation services, HSL, 2008, pp:1-41.
- 13- Guidelines for the constraction and opration of hairdressing , beauty therapy and skin penetration premises, CouncilsoftheHunterandCentralCoastRegions,2007, pp:1-16.
- 14- Alberta Health and Wellness. Health standards and guidelines for electrolysis. Ed-

monton, AL: Government of Alberta; 2002. Available from: <http://www.health.alberta.ca/documents/Standards-Electrolysis.pdf>.

15- Alberta Health and Wellness. Health standards and guidelines for body and ear piercing. Edmonton, AL: Government of Alberta; 2002. Available from: <http://www.health.alberta.ca/documents/Standards-Body-Ear-Piercing.pdf>.

16- Alberta Health and Wellness. Health standards and guidelines for esthetics. Edmonton, AL: Government of Alberta; 2002. Available from: <http://www.health.alberta.ca/documents/Standards-Esthetics.pdf>.

17- Texas Department of Licensing & Regulation, Barber Program, Health & Safety Rules, <http://www.license.state.tx.us/barbers/barbers.htm>, 2012.

18- BLOCK S.S. (ed.) (1991). - Disinfection, sterilization, and preservation, 4th Ed. Lea & Febiger, Philadelphia & London, pp: 1,162 .

19- Oyedunni S. Arulogun and Moses O. Adesoro, Potential risk of HIV transmission in barbering practice among professional barbers in Ibadan, Nigeria, African Health Sciences, 2009; 9 (1), pp:19-26.

۲۰- دستور عمل اجرایی بازرسی بهداشتی از آرایشگاه مردانه، زنانه و سالن های زیبایی، الزامات، دستورالعمل ها و رهنمودهای تخصصی مرکز سلامت و محیط کار وزارت بهداشت، شماره ۱۸۰۳۹۲۱۰،

پاییز ۱۳۹۴

Tehran University of Medical Sciences
Institute for Environmental Research

Islamic Republic of Iran
Ministry of Health and Medical Education
Environmental and Occupational Health Center

A Guide to Disinfection of Barber and Hairdressing

Summer 2014

2050202-0405-1